

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА

«_____» «_____» грудня 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «МАГІСТР»**

**Тема: «Управління страховими ризиками страховика та шляхи його
удосконалення»**

Виконав: Ірина ШУБІНА

Керівник: к.е.н., доцент Юлія ВЛАДИКА

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к.е.н., доцент Юлія ВЛАДИКА

другий розділ - к.е.н., доцент Юлія ВЛАДИКА

третій розділ - к.е.н., доцент Юлія ВЛАДИКА

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Тетяна КОСОВА
«02» жовтня 2023 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти ШУБІНОЇ Ірини Олександрівни

1. Тема кваліфікаційної роботи «Управління страховими ризиками страховика та шляхи його удосконалення» затверджена наказом ректора від 22.08.2023 № 1445/ст.

2. Термін виконання роботи: з 25.09.2023 р. до 31.12. 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики, фінансова, податкова, статистична звітність ПАТ «СК «УСГ».

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ СТРАХОВИКА

1.1. Економічна сутність та поняття страхових ризиків.

1.2. Класифікація та характеристика ризиків у діяльності страхової компанії.

1.3. Система управління страховими ризиками страховика.

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ СТРАХОВИКА НА ПРИКЛАДІ ПАТ «СК «УСГ»

2.1. Фінансово-економічний паспорт ПАТ «СК «УСГ».

2.2. Оцінка фінансового стану ПАТ «СК «УСГ».

2.3. Аналіз ефективності управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ СТРАХОВИКА

3.1. Проблеми управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».

3.2. Шляхи удосконалення управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».

3.3. Оцінка економічного ефекту від удосконалення управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Види договорів страхування майна; ЛИСТ 2. Види ризиків страхової компанії та їх складові; ЛИСТ 3. Етапи формування системи управління ризиками в страховій компанії; ЛИСТ 4. Організаційна структура ПАТ «СК «УСГ»; ЛИСТ 5. Основні обов'язки служби безпеки в ПАТ «СК «УСГ»; ЛИСТ 6. Динаміка кількості зареєстрованих підприємств за напрямком страхової діяльності з січня по вересень 2022 року; ЛИСТ 7. Характеристика основних методів управління ризиками в ПАТ «СК «УСГ»; ЛИСТ 8. Механізм системи ризик-менеджменту в ПАТ «СК «УСГ».

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	25.09.2023 – 21.10.2023	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	22.10.2023 – 18.11.2023	
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	19.11.2023 – 13.12.2023	
4	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну магістерську роботу. 4. Підготовка виступу.	14.12.2023 – 17.12.2023	
5	1. Переpletення кваліфікаційної роботи. 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	18.12.2023 – 20.12.2023	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	к.е.н., доцент Юлія ВЛАДИКА		
РОЗДІЛ 2	к.е.н., доцент Юлія ВЛАДИКА		
РОЗДІЛ 3	к.е.н., доцент Юлія ВЛАДИКА		

8. Дата видачі завдання: «22» вересня 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Юлія ВЛАДИКА
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Ірина ШУБІНА
(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Управління страховими ризиками страховика та шляхи його удосконалення»: 87 с., 20 рис., 7 табл., 33 літературних джерела.

Об'єкт дослідження - процес управління ризиками у ПАТ «СК «УСГ».

Предмет дослідження - аналіз системи управління страховими ризиками та шляхів її удосконалення на прикладі українського підприємства в сфері страхування.

Мета дослідження - дослідження системи управління страховими ризиками та шляхів її удосконалення на прикладі української страхової компанії.

Методи дослідження: системний, статистичний, історичний, порівняльний, наукової абстракції, індукції, дедукції, прогнозування, аналізу і синтезу.

Матеріали кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати у процесі проведення наукових досліджень та практичній діяльності страхових компаній.

СУТНІСТЬ, РИЗИКИ, СТРАХОВІ РИЗИКИ, СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ, ОЦІНКА, АНАЛІЗ, ПРОБЛЕМИ, ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ПАТ «СК «УСГ» - Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія
«Українська страхова група»

СВА - служба внутрішнього аудиту

ШІ – штучний інтелект

МН – машинне навчання

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ СТРАХОВИКА	10
1.1. Економічна сутність та поняття страхових ризиків	10
1.2. Класифікація та характеристика ризиків у діяльності страхової компанії	15
1.3. Система управління страховими ризиками страховика	20
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ СТРАХОВИКА НА ПРИКЛАДІ ПАТ «СК «УСГ»	28
2.1. Фінансово-економічний паспорт ПАТ «СК «УСГ».....	28
2.2. Оцінка фінансового стану ПАТ «СК «УСГ»	37
2.3. Аналіз ефективності управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».....	41
Висновки до розділу 2	48
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ СТРАХОВИКА	50
3.1. Проблеми управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».....	50
3.2. Шляхи удосконалення управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ»	54
3.3. Оцінка економічного ефекту від удосконалення управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ»	60
Висновки до розділу 3	64
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	76

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сьогодні страхова діяльність в Україні здійснюється в нестабільному середовищі і залежить від різних факторів, які впливають на діяльність страхових компаній. Водночас в умовах невизначеності і соціально-економічної нестабільності саме грамотно вибудована система управління страховими ризиками допомагає приймати ефективні управлінські рішення, що призводять до досягнення довгострокових стратегічних цілей. Саме застосування ефективної системи управління ризиками є одним із основних рішень для компанії, яка прагне зростати на ринку. Ось чому дослідження особливостей управління страховими ризиками в страхових компаніях є актуальною темою для дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо управління страховими ризиками в страхових компаніях висвітлені такими зарубіжними і вітчизняними дослідниками як: Джеффри В. Стемпел [4], Деніел Шварц [5], Том Бейкер [6], Кох Т.Г. [7], Болотіна Н.Б. [8], Гарасимів Т.З. [9], Синчук С.М. [10], Трунова Г. [11] та інші. Проте питання впливу війни на ефективність управління страховими ризиками в страхових компаніях недостатньо вивчене і потребує низки нових досліджень.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження системи управління страховими ризиками та шляхів її удосконалення на прикладі української страхової компанії.

У процесі дослідження поставлено виконання ряду *завдань*:

- дослідити економічну сутність та поняття страхових ризиків;
- надати класифікацію та характеристику ризиків у діяльності страхової компанії;
- дослідити систему управління страховими ризиками страховика;
- проаналізувати фінансово-економічний паспорт ПАТ «СК «УСГ»;
- зробити оцінку фінансового стану ПАТ «СК «УСГ»;

- провести аналіз ефективності управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ»;
- виділити проблеми управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ»;
- визначити шляхи удосконалення управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ»;
- провести оцінку економічного ефекту від удосконалення управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».

Об'єктом дослідження виступає процес управління ризиками у ПАТ «СК «УСГ».

Предметом дослідження є аналіз системи управління страховими ризиками та шляхів її удосконалення на прикладі українського підприємства в сфері страхування.

У випускній кваліфікаційній роботі використано наукові **методи дослідження:**

- системний;
- статистичний;
- історичний;
- порівняльний;
- наукової абстракції;
- індукції;
- дедукції;
- прогнозування;
- аналізу;
- синтезу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні документи, спеціальна та довідкова література, наукові публікації вітчизняних вчених у фахових виданнях, матеріали наукових конференцій, дані Інтернет-ресурсів, матеріали фінансової звітності ПАТ «СК «УСГ».

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати у процесі проведення наукових досліджень та практичній діяльності страхових компаній.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати дослідження, що містяться в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення на двох міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: III Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення», 16 листопада 2023 р., м. Київ; I Міжнародній науково-практичній конференції «Current challenges of science and education», 18-20 вересня 2023 р., м. Берлін.

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 82 сторінках друкованого тексту, у т.ч. 7 таблиць, 20 рисунків та 6 додатків на 12 сторінках. Список використаних джерел налічує 33 найменування і подано на 4 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ СТАРХОВИКА

1.1. Економічна сутність та поняття страхових ризиків

Забезпечення економічної безпеки кожної окремої фірми – фундамент, який багато в чому визначає, якою буде держава, як держава справляється із забезпеченням життя свого населення, які прогнози та перспективи існування держави у майбутньому.

Визначимо основні ознаки дефініції «страховий ризик», провівши аналіз праць українських та зарубіжних вчених, а також, проаналізувавши визначення, запропоновані в законодавчих та нормативних документах (табл.1.1).

Враховуючи наведені в табл.1.1 підходи до визначення сутності страхового ризику, відзначимо, що страховий ризик - обставини, які спричинили до повної або тимчасової втрати засобів до існування та потребують матеріальної підтримки.

Щодо поняття «страховий ризик», то мається на увазі прогнозний збиток об'єкту страхування, тобто самого підприємства в результаті настання страхової події. Згідно досліджень деяких фахівців, визначено, що сучасна теорія ризику в страхуванні виступає в ролі самостійного теоретичного економіко-математичного обґрунтування оптимальності страхового підприємництва. Досліджуючи сутність ризику, надзвичайно важливим є його оцінка та вимірювання, адже основною умовою виникнення страхових відносин є не тільки наявність самого ризику, а можливість визначення рівня його небезпеки [12].

У своїй діяльності фірми використовують такий спосіб мінімізації ризиків, як страхування. Звернемося до поняття страхування. Страхування – це такі відносини з приводу захисту різного капіталу та інтересів фізичних та юридичних осіб, які виникають при настанні подій, обумовлених у договорі, та використовують спеціально акумульовані для цих цілей кошти.

Визначення суттєвих ознак поняття «страховий ризик»

Автори, видання		Суттєві ознаки поняття «страховий ризик»									
		Небезпека	Невизначеність	Втрати	Ймовірність	Загроза	Збитки	Випадковість	Непевність	Негативний наслідок	Невдача
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Законодавчі та нормативні документи	Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [1]	+		+		+		+			
	Кодекс цивільного захисту України [2]				+		+		+	+	
	Закон України «Про страхування» [3]				+			+			
Зарубіжні вчені	Джеффри В. Стемпел [4]		+		+						
	Деніел Шварц [5]		+								
	Том Бейкер [6]		+						+		
	Кох Т.Г. [7]		+								
Українські вчені	Болотіна Н.Б. [8]		+				+				+
	Гарасимів Т.З. [9]		+								+
	Синчук С.М. [10]	+				+					
	Трунова Г. [11]			+							
Загальна кількість застосування ознаки у трактуванні сутності поняття		2	6	2	3	2	2	2	2	1	2
Частота застосування окремих сутнісних ознак (%)		8	25	8	13	8	8	8	8	4	8

Джерело: Складено автором на основі даних [1-11]

Іншими словами, у договорі страхування присутні дві сторони: страхова компанія, яка пропонує свої послуги страхування, та страхувальники. Відповідно, якщо умови влаштовують обидві сторони, то підписується договір, а страхувальники своєчасно вносять кошти щомісяця, щороку тощо згідно договору. Саме з цих коштів формується грошовий фонд. Далі, якщо відбувається страховий випадок, то відповідно до умов укладеного договору страховик має виплатити відшкодування завданих збитків.

Щоб укласти договір страхування, страхувальник повинен надати страховій компанії певний список документів, за якими страховик зможе встановити ступінь страхового ризику, який він готовий взяти на себе. Далі, коли страхова компанія вже вивчила клієнта, страховик визначає страхову премію, яка обчислюється у відсотках до всієї страхової суми та поділяється частинами на весь термін страхування. І тільки після сплати цієї самої премії укладений договір набирає законної сили [13].

У страхуванні важливими пунктами, на які необхідно звертати пильну увагу, є:

- відповідальність, розмір якої визначає та приймає страховик;
- страховий випадок;
- відшкодування збитків.

Строк, протягом якого застрахована особа може звернутися до страхової компанії, якщо стався страховий випадок, обумовлюється у договорі. Для цього страхувальник подає відповідну заяву. Також у договорі описується порядок відшкодування збитків.

Традиційно страхування поділяють на майнове, особисте та страхування відповідальності. Кожен вид необхідно розглядати окремо, щоб зрозуміти, яке значення вони мають для виробничої діяльності фірми.

Найважливішим видом страхування для підприємства вважається страхування майна (майнове), тому даний вид розглядаємо в першу чергу.

У майновому страхуванні зазвичай об'єктом страхування виступають:

- будівлі;
- машини;

- транспортні засоби;
- передавальні пристрої;
- та інше майно.

Не можуть бути застраховані цінні папери та готівка.

Фірма, яка застрахувала своє майно, має страховий захист не тільки для майна, яке було на момент підписання договору, але й для тих матеріальних цінностей, які були включені до списку приналежних фірмі протягом періоду дії договору.

На даний момент є кілька видів договору страхування майна (рис. 1.1.).

ОСНОВНИЙ ДОГОВІР	• призначений для страхування всього майна
ДОДАТКОВИЙ ДОГОВІР	• для страхування всього майна, яке отримано фірмою за договором майнового найму
ДОГОВІР ВИБІРКОВОГО СТРАХУВАННЯ	• страхування частини майна
СПЕЦІАЛЬНИЙ ДОГОВІР	• для страхування майна в періоди проведення різних робіт (експериментальних, дослідницьких і т. д.)

Рис. 1.1. Види договорів страхування майна

Джерело: Складено автором на основі даних [14]

Зазвичай дані договори на майно з фірмами підписуються на рік або ж на невизначений термін із щорічним перерахунком вартості майна та суми платежів. Договір, який підписується на невизначений термін, продовжується на наступний строк, якщо вноситься не менше 25% від суми страхових платежів, яка розраховується на наступний рік. Причому внести цю суму необхідно до закінчення року, за який платежі вже сплачено.

За договором страхування страхова компанія несе відповідальність за пошкодження або знищення майна, якщо воно було ненавмисним.

Є кілька типів застрахованого майна, яке належить фірмі та застраховане за повною вартістю. Вони різняться за розмірами страхування:

- повна балансова вартість (будівлі, споруди, машини, устаткування, тобто - основні засоби);
- фактична вартість (товарно-матеріальні цінності);
- оцінка майна за документами, які надані страхувальником;
- фактично вироблені матеріальні та трудові витрати до того моменту, коли настав страховий випадок (вважається з встановлених норм на будівельні роботи, іншими словами – об'єкти у стадії незавершеного будівництва) [15].

Транспортні засоби фірми страхують на випадок пожежі, дорожньо-транспортних пригод та інших форс-мажорних обставин.

Далі розглянемо такий вид страхування майна, як компенсаційне страхування.

Цей вид страхування передбачає відшкодування частини суми збитків співробітникам фірми у разі повної чи часткової втрати працездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві, професійного захворювання чи смерті.

Звичайно, індивідуальні підприємці та комерційні підприємства відраховують певну суму до спеціально сформованого для цих цілей страхового фонду. Проте в деяких випадках більш вигідно оформлювати компенсаційне страхування співробітників фірми в компаніях страхування. Даний вид страхування змушує керівництво фірми вдосконалювати умови праці, знижувати рівень травматизму та професійних захворювань. Відбувається це тому, що якщо умови праці недостатнього рівня, є ризик отримати захворювання і т.д., а значить, фірма буде змушена виплачувати страхові премії. Ці плати погіршують її фінансовий стан і знижують рівень конкурентоспроможності на ринку [16].

Наступним видом страхування є страхування кредиту (у вітчизняній практиці існує з 1990 р.). Він є добровільним і виробляється у двох формах: страхування відповідальності позичальника за затримку оплати за кредитом та страхування ризику непогашення кредиту. У першій формі страхувальник виступає заставником,

його відповідальність перед банком, який видав кредит, – це страхування. У другій формі страхувальник – це банк, а об'єктом страхування є відповідальність всіх чи окремих позичальників перед банком за повне погашення кредиту. Головним чином важливими є своєчасна оплата та погашення відсотків за користування цим кредитом.

Використання всіх видів страхування значно знижує ризики, пов'язані з забезпеченням економічної безпеки фірми. Страхування, що практикується в економічній та юридичній науці, – це, безумовно, одна з важливих частин ринкового суспільства. Адже саме в ринковій економіці підприємства найчастіше стикаються з ризиками та невизначеністю.

1.2. Класифікація та характеристика ризиків у діяльності страхової компанії.

Ризик-культура має свої відмітні ознаки в кожній окремій організації, саме тому розрізняють різні типи ризик-культур [17]:

1. Наголос на обсяги та доходи. Управління організації орієнтується на обсяги (оборот) і доходи від діяльності. Але показники діяльності фактично не коригуються на ризик. Поінформованість про ризик в організації дуже низька: крім профільних фахівців, які не мають реальної ваги в організації, мало хто цікавиться управлінням ризиками. Ризик-менеджмент є суто контрольною функцією, регулярно відбуваються конфлікти між підрозділами ризик-менеджменту та фронт-офісу, в яких практично завжди перемагає останній.

2. Наголос на рентабельність. Поінформованість про ризик організації невисока. При ухваленні управлінських рішень використовуються показники, що враховують ризик, проте робиться це формально. В організації є ризик-менеджер, який намагається робити свій внесок в управління, але оскільки його вважають рупором витрат і збитків, його консервативні судження мало кому цікаві. Це призводить до того, що реальний рівень ризику, що приймається, часто вищий за формально зафіксований.

3. *Неприйняття збитків за будь-яку ціну.* Тут йдеться про високий рівень обізнаності про ризик в організації, використання ризик-метрик в обмеженому обсязі. По суті це означає втрату багатьох можливостей і може призвести до краху організації.

4. *«Голову в пісок».* В даному варіанті організація дотримується консервативного підходу до ризиків, знає і добре керує ключовими з них, відчуючи безпеку та комфорт. У реальності такої безпеки досягти неможливо, особливо з урахуванням високої волатильності ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища організації. Тому процес управління ризиками має бути регулярним та націленим на ідентифікацію та оцінку нових видів ризиків. Подібна ризик-культура навряд чи приведе організацію до успіху на тривалому інтервалі.

5. *Збалансована культура.* У цьому випадку мають місце високий рівень поінформованості про ризики та активне використання показників, скоригованих на ризик. Розвиток компанії будується з урахуванням апетиту до ризику; відсутній конфлікт між функціями ризик-менеджменту та бізнес-підрозділами на всіх рівнях, оскільки їм чітко доведено спільні цілі, і головне те, що вони розуміють та поділяють ці цілі.

Поведінка персоналу відповідно до двох вимірів: рівня розуміння ризиків та ступеня захисту від ризиків показана в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Типологія організацій за ризик-поведінкою

Ступінь захисту від ризику	Розуміння ризиків	
	Низький рівень розуміння ризиків	Високий рівень розуміння ризиків
Високий захист від ризиків	Несхильність до ризику	Розумне ставлення до ризику
Низький захист від ризиків	Ігнорування ризиків	Безтурботне ставлення до ризику

Джерело: Складено автором на основі даних [18]

З однієї сторони, надмірний контроль системи ризик-менеджменту у вигляді прописаних правил і стандартів може призвести до плутанини і надмірної бюрократії. З іншої сторони, зосередження на поведінці може призвести до неефективності та послабленні уваги до ризиків через неясні вказівки, непослідовну комунікацію між командами та розбіжності в очікуваних стандартах поведінки. Персонал має бути спрямований на те, щоб діяти належним чином, а не ставити перед ним завдання, відповідно до яких вони вирішують поводитися правильно.

Проблема між контролем і сприйняттям ризиків завжди гостро постає перед керівництвом. Надмірний контроль не робить систему управління гнучкою і адаптивною до непередбачуваних небезпечних змін, з іншої сторони, витрати на контроль можуть перевищувати потенційну шкоду від ризиків. Недостатність контролю може зробити компанію вразливою до ризиків, особливо коли персонал не має достатніх навичок поводження з ризиком і не відчуває відповідальність за ризики.

Основними ризиками, які значно впливають на існування та розвиток страхової компанії, останнім часом стають зовнішні системні ризики:

- політичні;
- інфляційні;
- валютні;
- кредитні тощо.

Одночасно поряд із зовнішніми системними ризиками істотно знижують стійкість ринку керовані ризики:

- низька якість страхових активів;
- ігнорування зворотного зв'язку зі споживачами;
- тяжкі процеси врегулювання збитків;
- невиправдано високі комісійні винагороди тощо.

Внутрішні та зовнішні ризики страховиків трансформуються в єдиний ризик зниження фінансової стійкості, і відповідно основними гарантіями забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності страховиків є [19]:

- економічно обґрунтовані страхові тарифи;
- сформовані страхові резерви;
- кошти страхових резервів, достатні для виконання зобов'язань зі страхування, перестрахування, взаємного страхування;
- власні кошти (капітал);
- перестрахування.

Виділяються також наступні ризики страхової компанії (рис. 1.2).

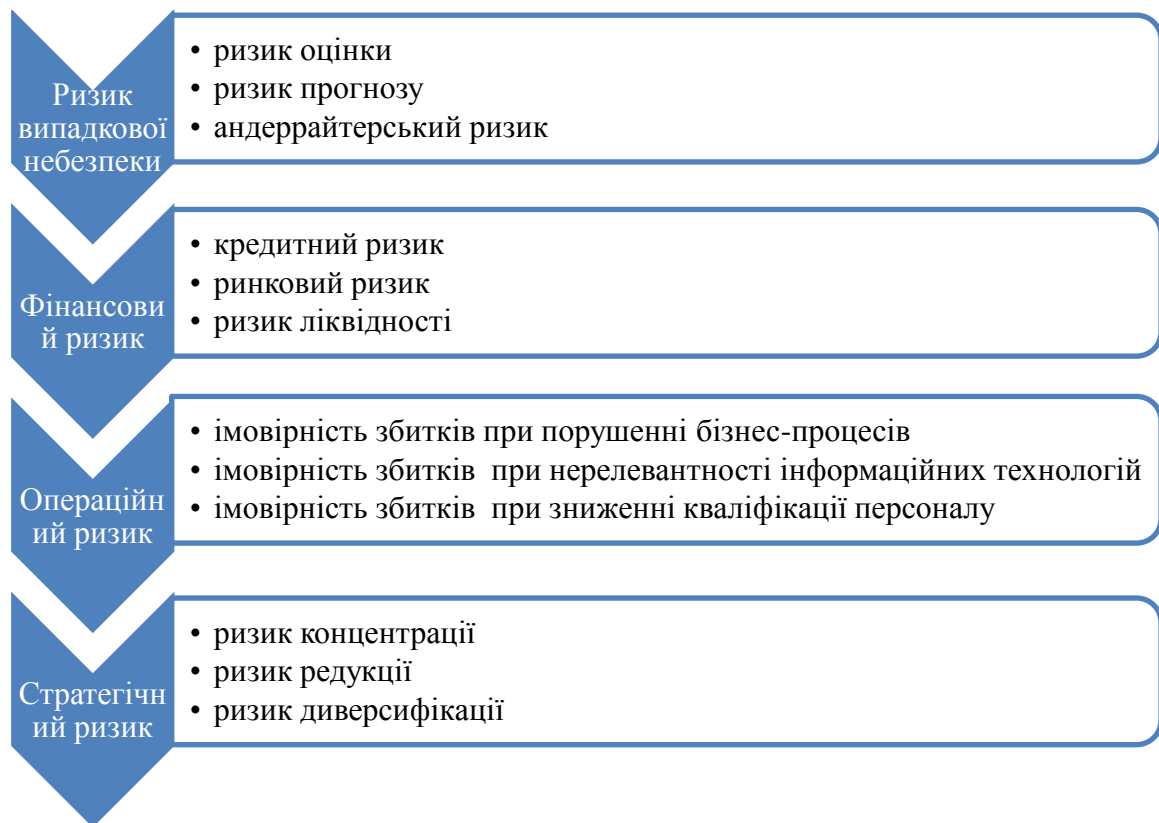


Рис. 1.2. Види ризиків страхової компанії та їх складові

Джерело: Складено автором

Ризик випадкової небезпеки [20]:

- ризик оцінки – ймовірність помилки оцінки основних математичних величин, що характеризують страховий портфель;
- ризик прогнозу – ймовірність зміни прогнозних величин (вагомого відхилення від прийнятої похибки або певного стандартного відхилення);

– андеррайтерський ризик – ймовірність виникнення збитків через збільшення відповідальності страховика через антиселекцію ризиків.

Фінансовий ризик:

– кредитний ризик – ймовірність виникнення збитків через негативні зміни фінансової ситуації, пов'язані зі зміною процентної ставки за цінними паперами страховика, фінансовим станом контрагентів та інших дебіторів;

– ринковий ризик – ймовірність виникнення збитків через негативні зміни фінансової ситуації, безпосередньо чи опосередковано пов'язані з флуктуацією вартості та волатильністю активів, зобов'язань та фінансових інструментів;

– ризик ліквідності – ймовірність тимчасової нездатності конвертації активів з інвестиційних в облігаційні через різке падіння їх вартості.

Операційний ризик – ймовірність виникнення збитків через некоректну роботу персоналу, внутрішніх систем або під впливом зовнішніх факторів.

Стратегічні ризики:

– ризик концентрації – ймовірність потенційних втрат через зростання кількості загроз або поєднання діяльності страховика і перестраховика;

– ризик редукції – ймовірність відсутності можливості передачі надлишкового ризику;

– ризик диверсифікації – ймовірність виникнення збитків через інертність портфеля та відсутність можливості проведення оперативних заходів щодо його збалансування.

На наш погляд, ризик як поєднання ймовірності події та її наслідків виникає при проведенні різних транзакцій, внаслідок яких грошові потоки можуть змінюватись за обсягом та часом їх виконання [21]. Основу типології ризику, що вибудовується, становить виявлення рівня взаємозв'язку страхової компанії між іншими суб'єктами страхового ринку. Виділимо три основні рівні взаємозв'язку.

Перший рівень – одноразова угода: ризик виникає через здійснення одноразового зв'язку між страховиком та іншим суб'єктом, що визнає ризик. Для цього рівня характерно створення типового договору, що передбачає загальні умови.

Другий рівень – сукупність однотипних угод: ризик виникає через здійснення кількох ідентичних чи подібних зв'язків сторонами постійно. Для цього рівня характерна наявність потоку типових договорів, що передбачають загальні умови для більш ефективного управління та забезпечення синхронності щодо інших бізнес-процесів.

Третій рівень – перелік кількох сукупностей угод: ризик виникає через здійснення кількох паралельних зв'язків між страховиком та декількома іншими сторонами. Для цього рівня характерно поряд із створенням кількох потоків типових договорів наявність нетипових угод, які мають контролюватись на предмет забезпечення їх компенсації, і грошові потоки для них мають бути забезпечені потоками з інших сукупностей однотипних угод.

Облік та управління даними ризиками дозволять врахувати максимальний перелік грошових потоків, які лежать в основі одного з ключових фінансових показників результатів діяльності страхових компаній – комбінованого коефіцієнта.

Таким чином, страхова компанія стикається з ризиками різної природи та на кожній стадії розвитку взаємозв'язків із суб'єктами страхового ринку та сторонами, які опосередковують страхову діяльність. І з метою підвищення ефективності бізнесу кожна організація має виробити політику щодо їхнього управління.

1.3. Система управління страховими ризиками страховика

Ефективність управління страховим ризиком багато в чому залежить від уміння використовувати повною мірою всі методи та прийоми. Методи управління ризиком складаються із прийомів зниження його ступеня. Основні методи зниження ризику [22]:

1. Диверсифікація ризиків. Страхові компанії розподіляють свої ризики між різними видами страхування та географічними регіонами. Це дозволяє зменшити вплив негативних подій на загальний результат.

2. Актуарна оцінка ризику. Страхові компанії використовують математичні моделі та статистичний аналіз для оцінки ризику та визначення вартості страхових полісів. Це допомагає встановити адекватні премії та забезпечити фінансову стійкість компанії.

3. Ретроспективний аналіз. Страхові компанії аналізують свої попередні виплати та збитки, щоб виявити тенденції та фактори, які призводять до виникнення ризику. Це допомагає компанії вживати заходів для зменшення подібних ризиків у майбутньому.

4. Реіншуренс. Страхові компанії можуть передавати частину своїх ризиків іншим страховим компаніям, які спеціалізуються на реіншуренсі. Це дозволяє розподіляти ризики та зменшити фінансові наслідки в разі виникнення негативних подій.

5. Проактивне управління ризиками. Страхові компанії розробляють та впроваджують стратегії та політики, спрямовані на управління ризиками. Це може включати в себе покращення процесів підписання страхових полісів, контроль за виплатами збитків та впровадження систем моніторингу ризиків.

6. Створення резервів. Страхові компанії формують фінансові резерви, які використовуються для покриття непередбачуваних збитків. Це дозволяє компанії зберегти фінансову стійкість та забезпечити виплати страхових виплат у разі потреби.

Слід зазначити, що управління ризиком шляхом його зниження та передачі здійснюється у процесі фінансової операції, а відмова від ризику – тільки на момент розгляду правочину. Ідентифікація та оцінка ризику становлять поняття «аналіз ризику», сутність якого полягає у виявленні факторів, що збільшують або зменшують конкретний вид ризику при здійсненні певних операцій. Оцінка ризику є не що інше, як вимірювання ступеня/рівня ризику якісно-кількісними методами. Основна частина оцінки ризику базується на теорії ймовірності, систематичному статистичному методі визначення ймовірності того, що якась подія відбудеться в майбутньому (зазвичай виражається у відсотках) [23].

Система управління ризиками страхових організацій передбачає ідентифікацію та специфікацію ризиків, визначення цілей та методів управління ризиками, формування та розвиток власне операційної системи управління ризиками. Необхідна певна формалізація формування та функціонування страхових систем управління ризиками з урахуванням специфіки управління, обумовленої формами та видами страхування, продуктами, регіональними аспектами, тощо.

Етапи формування комплексної страхової системи управління ризиками у страховій компанії наведені на рис 1.3.



Рис. 1.3. Етапи формування системи управління ризиками в страховій компанії

Джерело: Складено автором на основі даних [24]

На всіх зазначених етапах слід здійснювати максимально можливу взаємодію з внутрішніми структурами та зовнішніми партнерами (рис. 1.4.).

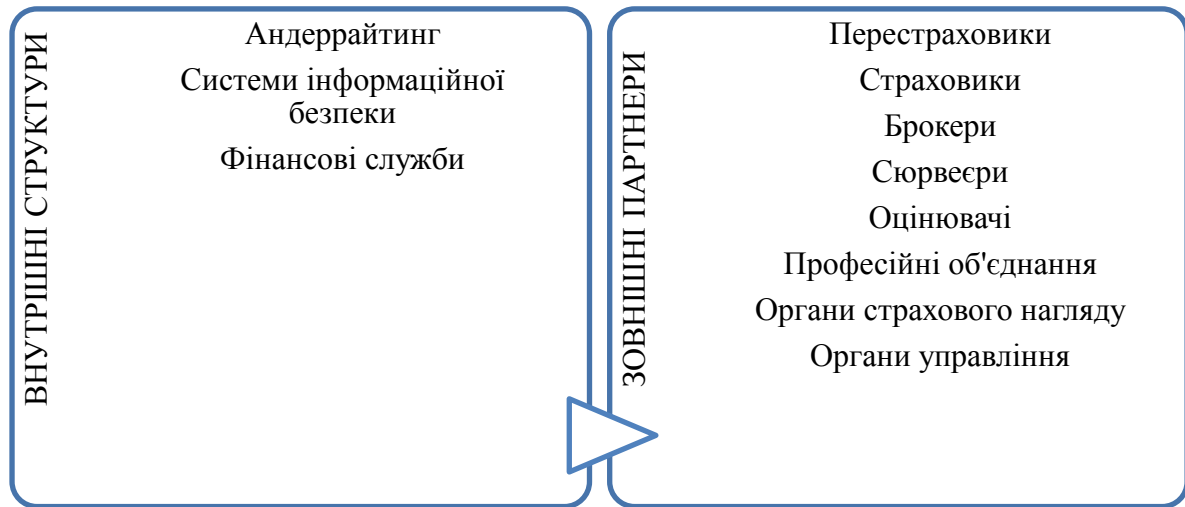


Рис. 1.4. Основні структури, з якими взаємодіє страхова компанія в процесі управління ризиками

Джерело: Складено автором

У процесі формування комплексних страхових програм страхувальниками найбільш рухливими факторами, що впливають на участь страхових компаній, розвиток страхових відносин та можливості взаємодії зі страховиком, є [25]:

- оцінка страхових програм;
- розрахунок економічного ефекту від страхування;
- моніторинг фінансової кон'юнктури страховиків та перестраховиків;
- оцінка адекватності та впливу результатів звітів професійних оцінювачів на обсяг та якість страхового покриття;
- оцінка превентивних програм.

Додаткові вимоги страхувальника до страхової компанії (які зазвичай висуваються кредитними установами одночасно з нормативними вимогами щодо фінансового стану) можуть бути пред'явлені до таких показників [26]:

- маржа платоспроможності (підвищені вимоги до різниці між нормативною та фактичною);
- капітал (розмір, структура та якість);

- перестраховики (резиденти, реноме тощо);
- страхова історія (страхувальника з конкретними страховиками - якщо є; досвід страховика з даного виду страхування та типу страхувальника);
- тарифні ставки, франшиза, максимальний ліміт, вилучення.

Така стандартизація та формалізація процесів управління ризиками дозволяє створити комплексні системи управління ризиками для зміцнення фінансової стійкості страхової організації.

Завданням якісного аналізу ризику є виявлення джерел та причин ризику, етапів та робіт, при виконанні яких виникає ризик, тобто:

- визначення потенційних зон ризику;
- виявлення ризиків, що супроводжують діяльність підприємства;
- прогнозування практичних вигод та можливих негативних наслідків прояву виявлених ризиків.

Основною метою вищенаведених етапів оцінки являється виявлення основних видів ризиків, які напряду впливають на фінансову стійкість та платоспроможність підприємств. Перевагою даного підходу є те, що вже на початковому етапі аналізу керівник підприємства може наочно оцінити рівень ризикованості за кількісним складом ризиків і застосувати ефективні методи щодо мінімізації цих ризиків.

Найбільш популярними серед вітчизняних підприємств в сфері страхування підприємницьких ризиків є страхування фінансових ризиків, пов'язаних з невиконанням договірних зобов'язань, за якого страхова компанія бере на себе зобов'язання сплатити підприємству збитки, отримані через невиконання договірних зобов'язань контрагентом [27]. Це може бути, наприклад, несплата відвантаженого товару, не поставка товару, невиконання робіт та багато іншого, проте об'єктом страхування завжди є майнові інтереси страхувальника, що не суперечать законодавству, пов'язані з повною або частковою втратою ним доходу в результаті невиконання чи неналежного виконання договірних зобов'язань контрагентом страхувальника.

Страхувальниками за договором страхування ризику невиконання договірних зобов'язань визнаються юридичні особи, незалежно від їхньої організаційно-

правової форми, а також дієздатні фізичні особи. Обсяг відповідальності страховика обмежується покриттям збитків, які страхувальник зазнав би у разі настання страхового випадку.

Наступним доволі популярним є страхування від втрати прибутку через вимушену перерву у виробництві, яке передбачає компенсацію отриманих збитків внаслідок цієї вимушеної перерви. Дане страхування захищає майнові інтереси підприємця, які прямо пропорційно пов'язані з можливістю виникнення збитків через зупинку виробництва з причин, які не залежать від самого підприємства. До прикладу аварійні виключення світла, від яких на сьогодні страждає чи не кожен підприємець в Україні. До війни в Україні прикладом такого страхування було страхування від вогню та супутніх ризиків, яке мало на меті відшкодування фактичного збитку, який настав від страхового випадку.

На сьогодні великої популярності серед підприємців набуло страхування від вимушеного простою, яке зазвичай узгоджується з майновим страхуванням шляхом оформлення додаткового поліса. Претензії щодо такого полісу зазвичай приймаються лише у разі визнання претензії щодо базового майнового ризику. Проте страхування від простоїв виробництва може бути також оформлено самостійно. Ризиковими подіями в цьому випадку виступають зовнішні непередбачені та випадкові фактори, у тому числі відключення електроенергії, води, тепла, зрив договорів поставки сировини, тощо.

При страхуванні від простою виробництва страхова компанія виплачує компенсацію лише в тому випадку, коли страховий випадок, передбачений договором страхування, спричинив знищення або пошкодження майна, внаслідок чого воно стало непридатним для використання за призначенням, що й спричинило економічні втрати. Істотна особливість страхування від простою виробництва полягає в тому, що розмір шкоди тут багато в чому залежить від терміну перерви у виробництві.

Досліджено, що економічні ризики є одні чи не з найбільш впливових на загальний стан підприємства та його фінансову стійкість, адже безпосередньо впливають на його діяльність через коливання курсу валют, інфляцію та зниження

купівельної спроможності населення. Саме тому так важливим для вітчизняних компаній є формування ефективних методів страхування цих ризиків, які гостро проявляються особливо в період військового стану.

Висновки до розділу 1

В першому розділі нами були визначені теоретико-методологічні засади управління страховими ризиками.

Досліджено, що страховий ризик - обставини, які спричинили до повної або тимчасової втрати засобів до існування та потребують матеріальної підтримки. Використання всіх видів страхування значно знижує ризики, пов'язані з забезпеченням економічної безпеки фірми. Страхування, що практикується в економічній та юридичній науці, – це, безумовно, одна з важливих частин ринкового суспільства. Адже саме в ринковій економіці підприємства найчастіше стикаються з ризиками та невизначеністю.

Таким чином, страхова компанія стикається з ризиками різної природи та на кожній стадії розвитку взаємозв'язків із суб'єктами страхового ринку та сторонами, які опосередковують страхову діяльність.

Основними ризиками, які значно впливають на існування та розвиток страхової компанії, останнім часом стають зовнішні системні ризики - політичні, інфляційні, валютні, кредитні, до яких додаються фактори, які ризиками можна назвати з великою часткою умовності, тим не менш, для багатьох компаній вони є такими.

Одночасно поряд із зовнішніми системними ризиками істотно знижують стійкість ринку внутрішні керовані ризики - низька якість страхових активів, ігнорування зворотного зв'язку зі споживачами, тяжкі процеси врегулювання збитків, невиправдано високі комісійні винагороди.

Ризик-культура має свої відмітні ознаки в кожній окремій організації, саме тому розрізняють такі типи ризик-культур: наголос на обсяги та доходи, наголос на

рентабельність, неприйняття збитків за будь-яку ціну, «голову в пісок», збалансована культура.

І з метою підвищення ефективності бізнесу кожна організація має виробити політику щодо їхнього управління.

Страховим компаніям потрібно максимально точно підходити до виявлення ризиків та оцінки ступеня їх впливу, а після, до побудови системи по їх мінімізації. Саме створення ефективної системи управління ризиками та максимально можлива взаємодія з внутрішніми структурами та зовнішніми партнерами дозволить страховій компанії не тільки залишитись на ринку, але й зростати.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ СТРАХОВИКА НА ПРИКЛАДІ ПАТ «СК «УСГ»

2.1. Фінансово-економічний паспорт ПАТ «СК «УСГ»

Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Українська страхова група» (далі - ПАТ «СК «УСГ») має двадцятирічний досвід роботи на ринку. Стабільно займаючи лідируючі позиції за сумами виплат страхових відшкодувань, компанія входить до групи найбільших страхових організацій України за обсягом премій та величиною власних активів. Представлена 26 філіями та понад 100 офісами для обслуговування клієнтів по всій території держави [28]. Коротке досє компанії представлено у табл. 2.1.

Сьогодні ПАТ «СК «УСГ» займає провідні позиції серед страхових компаній України та неодмінно збереже їх у майбутньому. У своїй діяльності ПАТ «СК «УСГ» керується високими стандартами, нормами і принципами світової бізнес-еліти, які прийняті в міжнародному співтоваристві.

ПАТ «СК «УСГ» пишається своєю репутацією, чесним ставленням до клієнтів, партнерів і співробітників. У становленні, розвитку та зміцненні позицій страхової компанії в бізнес-середовищі важливу роль відіграють професіоналізм керівництва і співробітників, принципи корпоративної поведінки, політики та етики, яких ПАТ «СК «Українська страхова група» дотримується впродовж всього шляху свого розвитку.

Компанія проводить чесну, справедливу та відкриту політику щодо своїх співробітників, прагне створити умови роботи, в яких панує атмосфера довіри й поваги, і де кожен співробітник відчуває себе відповідальним за якість своєї роботи і репутацію компанії.

Коротке досьє ПАТ «СК «УСГ»

Повне найменування юридичної особи	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО СТРАХОВА КОМПАНІЯ УСГ
Скорочена назва	ПАТ «СК «УСГ»
Назва англійською мовою	PRIVATE JOINT-STOCK COMPANY INSURANCE COMPANY USG (IC USG PJSC)
Статус юридичної особи	Не перебуває в процесі припинення
Код ЄДРПОУ	30859524
Розмір статутного капіталу	278 659 500,00 грн.
Організаційно-правова форма	Акціонерне товариство
Форма власності	Недержавна власність
Види діяльності	Основний: 65.12 Інші види страхування, крім страхування життя
УЧАСНИКИ ТА БЕНЕФІЦІАРИ	
Перелік засновників юридичної особи	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП АГ ВІНЕР ФЕРЗІХЕРУНГ ГРУППЕ» (VIENNA INSURANCE GROUP AG WIENER VERSICHERUNG GRUPPE) Розмір внеску до статутного фонду: 19 230 400,00 грн. (6,90%)
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕЙТІБІАЙЕЙЧ" (АТВІН GMBH) Розмір внеску до статутного фонду: 258 945 900,00 грн. (92,93%)
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «АСИСТАНСЬКА КОМПАНІЯ «УКРАЇНСЬКА СЛУЖБА ДОПОМОГИ» Розмір внеску до статутного фонду: 437 000,00 грн. (0,16%)
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ВІГ СЕРВІСІЗ Україна» Розмір внеску до статутного фонду: 46 200,00 грн. (0,02%)
ВЛАСНІСТЬ ТА ДОЗВОЛИ ПАТ «СК «УСГ»	
Торгові марки	3 торгові марки
Ліцензії	54 ліцензії

Джерело: Складено автором на основі даних [28]

Основні принципи кадрової політики ПАТ «СК «УСГ»:

- стабільність, надійність і гарантія зобов'язань з боку компанії;
- повага до прав та інтересів співробітників;
- орієнтація на довгострокові результати роботи;
- підтримка професійного розвитку та кар'єрного росту співробітників;
- загальна атмосфера в компанії: доброзичливість, демократичність, ініціативність.

Компанія надає всім своїм співробітникам можливості для професійного і кар'єрного росту. Високий рівень професіоналізму співробітників ПАТ «СК «УСГ» забезпечує система послідовного безперервного навчання і підвищення кваліфікації. Пріоритет надається корпоративному навчанню в різних формах: навчання на робочому місці, наставництво, семінари та бізнес-тренінги, стажування, програми підвищення кваліфікації корпоративного навчального центру.

Регламентне забезпечення ПАТ «СК «УСГ» - це набір правил, процедур і політик, які регулюють діяльність компанії з метою забезпечення ефективного та безперебійного функціонування. Це включає в себе такі аспекти, як організаційна структура, процеси прийняття рішень, управління ризиками, контрольні механізми та внутрішні аудити.

Регламентне забезпечення включає в себе положення про правила надання страхових послуг, процедури виплати страхових виплат, вимоги до страхових агентів та брокерів, внутрішній контроль та аудит, вимоги до документації та зберігання інформації, а також політики щодо конфіденційності та захисту персональних даних клієнтів.

Регламентне забезпечення також включає в себе внутрішні процедури для управління ризиками, включаючи оцінку ризиків, планування та реалізацію заходів з мінімізації ризиків, контроль та моніторинг ризиків.

Організаційна структура ПАТ «СК «УСГ» представлена на рис. 2.1.

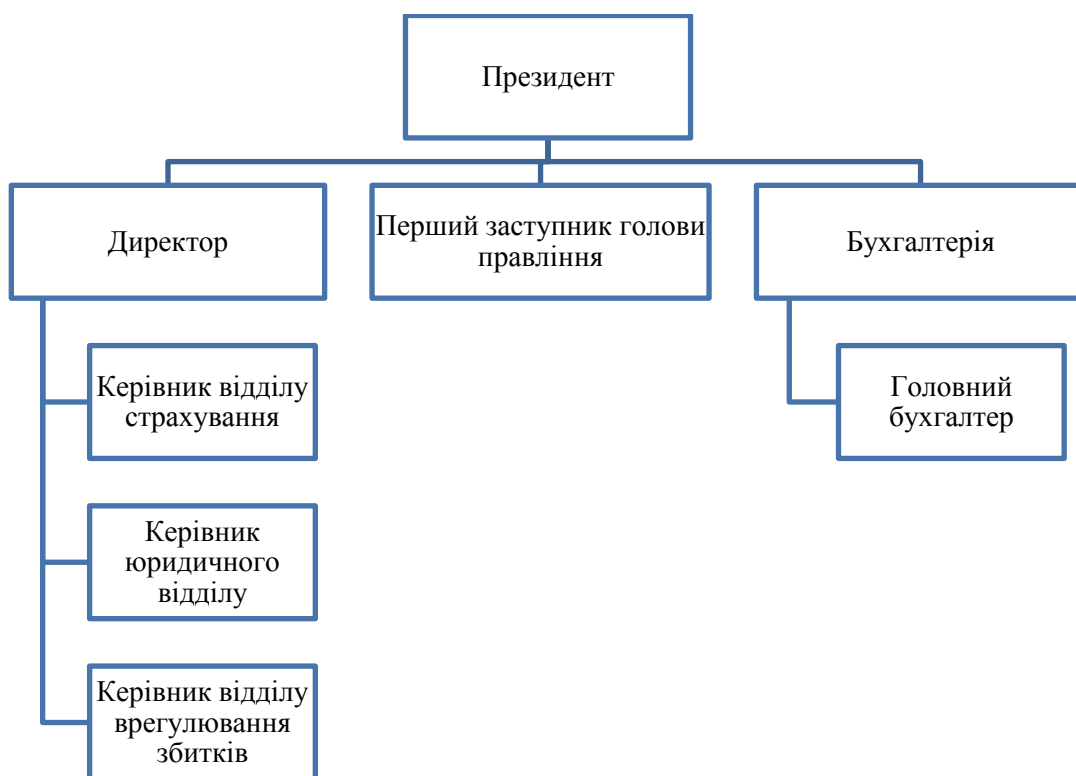


Рис. 2.1. Організаційна структура ПАТ «СК «УСГ»

Джерело: Складено автором на основі даних [28]

ПАТ «СК «УСГ» - універсальний страховик, що пропонує споживачам більше 80 страхових продуктів за різними видами добровільного та обов'язкового страхування. Компанія надає послуги високої якості за справедливою ціною. Основні напрямки бізнесу ПАТ «СК «УСГ» наведено на рис. 2.2.

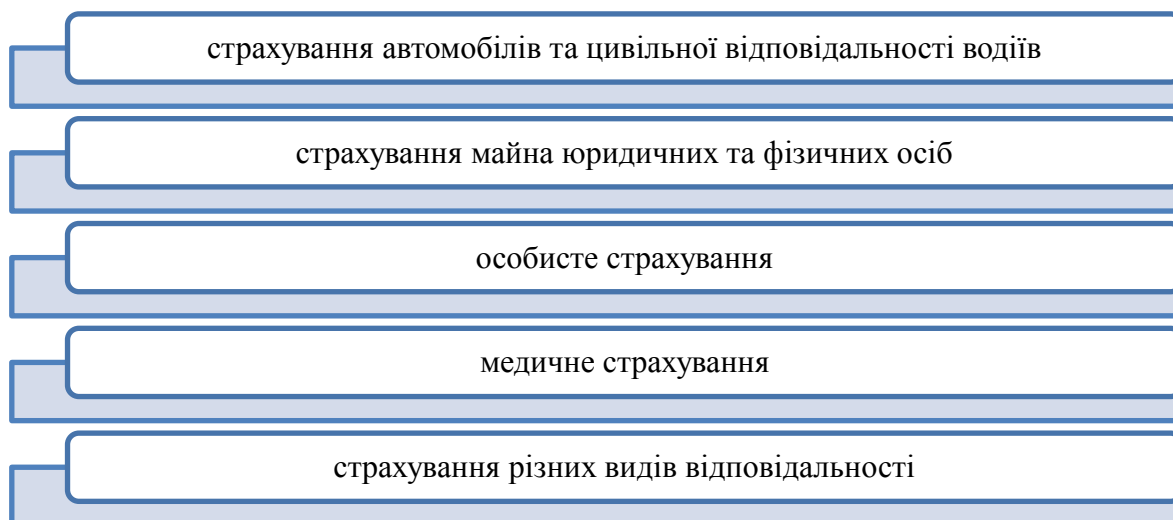


Рис. 2.2. Основні напрямки бізнесу ПАТ «СК «УСГ»

Джерело: Складено автором на основі даних [28]

Структура послуг страхової компанії за 2022 рік представлена на рис. 2.3.

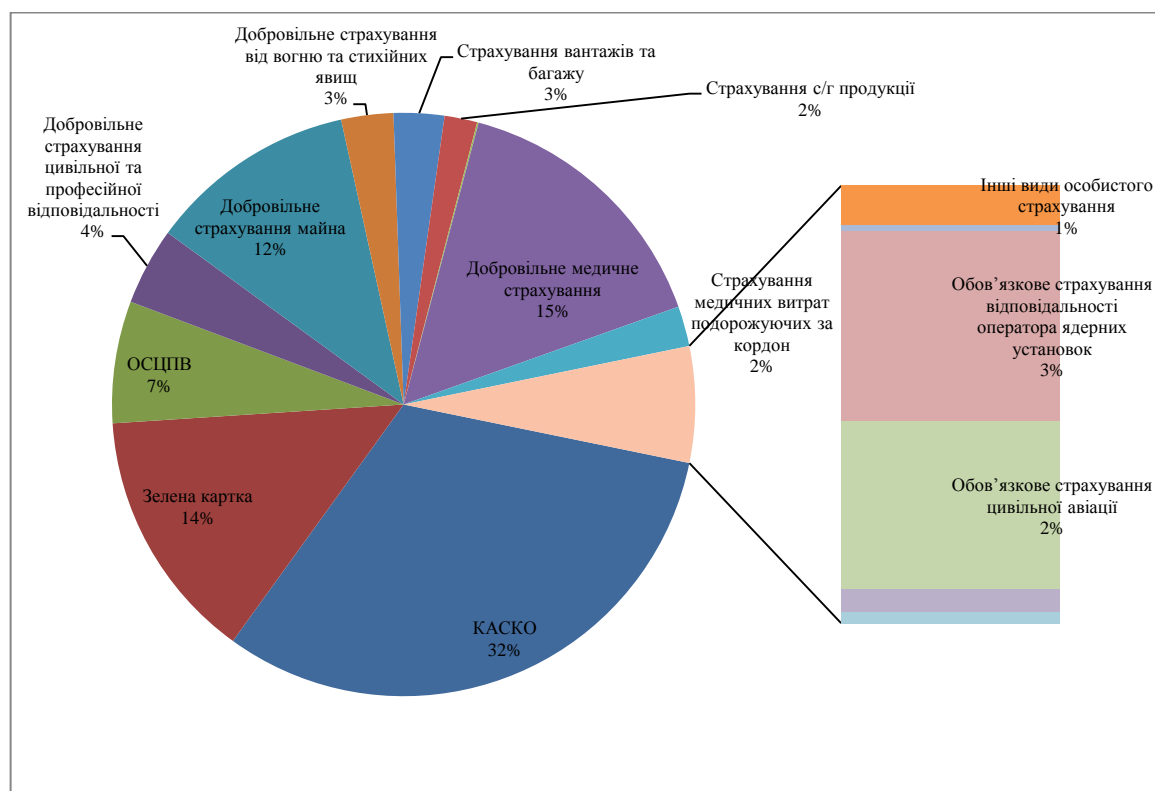


Рис. 2.3. Структура послуг ПАТ «СК «УСГ» за 2022 рік, %

Джерело: Складено автором на основі даних [28]

З рисунка видно, що перше місце у структурі наданих послуг ПАТ «СК «УСГ» у 2022 році має «КАСКО» - 32%, друге місце - добровільне медичне страхування – з часткою у 15% і трійку найпопулярніших страхових послуг заключає Зелена карта – 14%.

В Україні галузь страхування є не сильно популярною серед населенням, а страховими послугами в основному користується населення віком від 25 до 55 років.

Для дослідження попиту на послуги ПАТ «СК «УСГ» було розроблено невелику анкету з опитування жителів України. У ході опитування ставилося таке запитання: «Ви користуєтесь такими видами добровільного страхування:

1. Страхуванням життя та від нещасного випадку?
2. Страхуванням квартири, будинку, дачі, сільгоспмайна, худоби?
3. Страхуванням автомобіля (крім обов'язкового страхування автоцивільної відповідальності)?»

До респондентів, які виявляють активну страхову поведінку, включалися ті, хто відповів «так» хоча б на один із перелічених пунктів питання, тобто індивіди, які мають хоча б один вид добровільного страхування. Це з тим, що наявність хоча б одного поліса добровільного страхування підтверджує особистий вибір респондента у бік демонстрації страхової поведінки.

Для дослідження команда менеджерів ПАТ «СК «УСГ» опитала населення Києва, в кількості 10577 людей. Вік респондентів становить від 14 до 95 років, середній вік - 47,68 року. Сім'ї опитаних включають від 1 до 16 членів, за середньої кількості - 3,35 особи. 5202 індивіди перебувають у шлюбі і 5375 (близько 51%) не перебувають у шлюбі. Як мінімум одним із видів добровільного страхування користується 1168 осіб (11 % респондентів).

На рис. 2.4 представлено розподіл респондентів за рівнем освіти. Він є досить рівномірним за чотирма виділеними групами з незначною перевагою у бік закінченої середньої освіти.

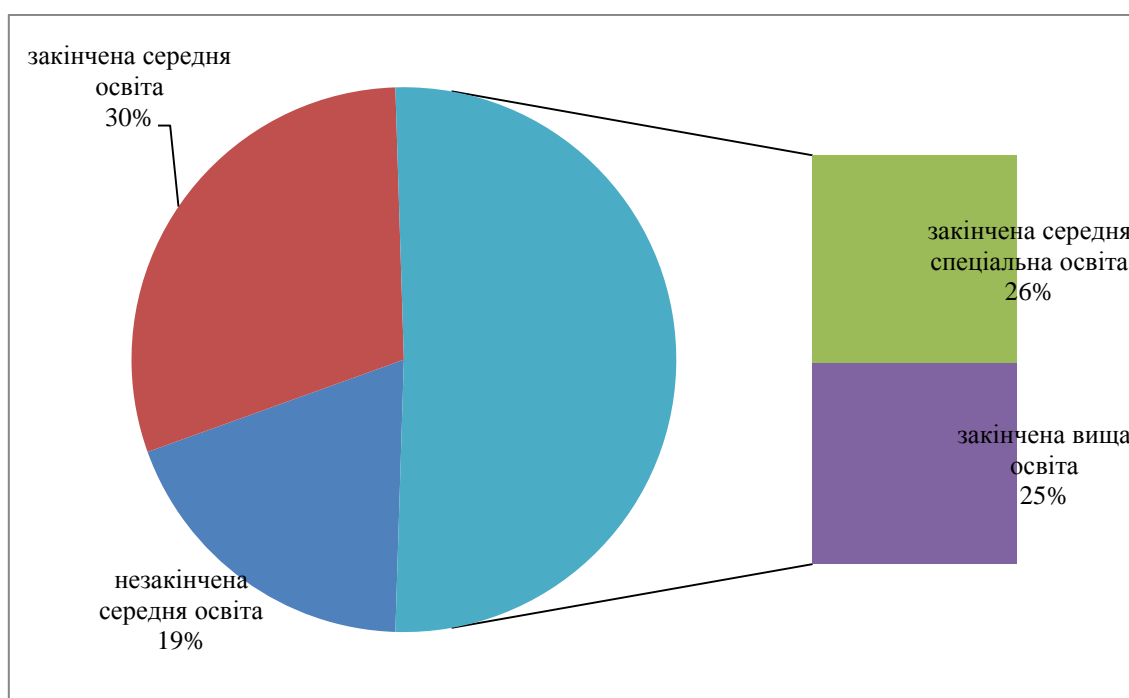


Рис. 2.4. Розподіл респондентів ПАТ «СК «УСГ» за рівнем освіти, %

Джерело: Складено автором

Рівень освіти впливає на страхову поведінку: чим вищий у індивіда рівень освіти, тим з більшою ймовірністю він матиме поліс добровільного страхування.

У разі збільшення числа членів сім'ї шанси мати поліс добровільного страхування в індивіда знижуються. Такий результат можна пояснити тим, що, як правило, великі сім'ї мають менш високий рівень доходу, що знижує можливість демонструвати страхову поведінку, оскільки страхові поліси в Україні мають досить високу вартість.

Індивіди, які перебувають у шлюбі, мають більше шансів мати поліс добровільного страхування порівняно з неодруженими. Це можна пояснити тим, що особи, які перебувають у шлюбі, потенційно можуть бути схильними до прояву активніших фінансових стратегій, у тому числі страхових. Крім того, у них, як правило, вищий рівень відповідальності, що також підвищує попит на добровільне страхування.

Так на основі аналізу попиту команда менеджерів ПАТ «СК «УСГ» визначила, що підвищену схильність до добровільного страхування демонструють індивіди з найбільш забезпечених сімей, жіночої статі, із закінченою вищою освітою і вище, які одружені, мають домогосподарства невеликого розміру. Дані результати дають можливість страховій компанії скоригувати стратегії просування послуг добровільного страхування.

Маркетинговий комплекс ПАТ «СК «УСГ» включає товарну та цінову політику, а також маркетингові комунікації.

1. Товарна політика. ПАТ «СК «УСГ» пропонує широкий спектр страхових послуг, які включають автомобільне страхування, медичне страхування, страхування майна, страхування вантажів та багато інших. Компанія надає своїм клієнтам різні пакети страхових послуг з різними варіантами покриття та умовами. Товарна політика ПАТ «СК «УСГ» спрямована на задоволення потреб та очікувань різних сегментів ринку.

2. Цінова політика. ПАТ «СК «УСГ» встановлює конкурентоспроможні ціни на свої послуги, враховуючи якості та додаткові переваги, які вони надають своїм клієнтам. Компанія може використовувати різні стратегії ціноутворення, такі як

диференційоване ціноутворення для різних сегментів ринку або встановлення конкурентоспроможних цін, щоб залучити нових клієнтів.

3. Маркетингові комунікації. ПАТ «СК «УСГ» активно використовує різні маркетингові канали для просування своїх послуг та залучення нових клієнтів. Компанія проводить рекламні кампанії через телевізійні медіа, радіо, мережу Інтернет, використовує соціальні мережі для комунікації зі своїми клієнтами, організовує промоакції та спонсорує спортивні заходи. Крім того, ПАТ «СК «УСГ» забезпечує якісний сервіс та підтримку клієнтів, що допомагає підтримувати позитивний імідж компанії.

Загалом, маркетинговий комплекс ПАТ «СК «УСГ» включає ефективну товарну та цінову політику, а також добре організовані маркетингові комунікації, що дозволяє компанії привернути та утримувати клієнтів.

Система контролю (аудиту) ПАТ «СК «УСГ» - це комплексний набір процедур, політик та практик, які спрямовані на забезпечення ефективного функціонування та дотримання вимог законодавства, стандартів та політик компанії.

Основні складові системи контролю ПАТ «СК «УСГ» включають наступне:

1. Внутрішній аудит - це незалежна оцінка та перевірка фінансових операцій, процедур та систем усередині компанії, що виконується спеціалістами, які не належать до виконавчого керівництва компанії, і має на меті виявлення будь-яких недоліків або потенційних ризиків.

2. Зовнішній аудит - це перевірка фінансової звітності компанії з боку незалежних аудиторів, які не мають прямих інтересів у компанії.

3. Внутрішні контрольні процедури - це система політик, процедур та контрольних механізмів, які встановлюються компанією для забезпечення ефективного контролю над фінансовими операціями, ризиками та виконанням політик компанії.

4. Моніторинг та оцінка. Це може включати періодичні аудити, оцінку ризиків та внесення необхідних змін до системи контролю для покращення її ефективності.

5. Внутрішній регуляторний комітет - це комітет, який відповідає за нагляд за дотриманням внутрішніх політик, процедур та стандартів компанією і може

включати представників виконавчого керівництва компанії, а також незалежних експертів.

6. Корпоративна культура та етика.

Всі ці складові системи контролю ПАТ «СК «УСГ» мають на меті забезпечення високої якості та надійності послуг, дотримання законодавства та стандартів, а також зменшення ризиків для компанії та її клієнтів.

Також в підсумку дослідимо вплив зовнішніх факторів на діяльність ПАТ «СК «УСГ» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

PEST-аналіз ПАТ «СК «УСГ»

ФАКТОР	ОПИС ФАКТОРА	ВПЛИВ
<i>Політичний фактор (P)</i>		
Воєнний стан в Україні	В Україні з 24 лютого 2022 року введений воєнний стан	Негативний
Лобювання інтересів серед політиків	Багато політиків можуть лобювати інтереси одних компаній, перешкоджаючи діяльності інших	Негативний
Рівень корупції та бюрократії	Високий рівень корупції негативно впливає на фінансову стійкість та репутацію компанії	Негативний
<i>Економічний фактор (E)</i>		
Ріст купівельної спроможності	Чим більше людина може купити продукції, тим більше куплятимуть у нашого підприємства	Вкрай позитивний
Високий рівень інфляції	На сьогодні інфляція становить 26,5% (офіційний курс) [29], що негативно впливає на рівень цін	Негативний
Коливання курсу валют	Чим нестабільнішою є національна грошова одиниця, тим менше отримає прибутку компанія	Негативний
Конкурентне середовище	Конкуренти впливають своїми нижчими цінами	Негативний
<i>Соціокультурний фактор (S)</i>		
Зменшення кількості населення	З України виїхало близько 6 мільйонів населення	Вкрай негативний
Зменшення доходів населення	Через воєнний стан та високу інфляцію відбулось зменшення доходів	Негативний
<i>Технологічний фактор (T)</i>		
Розвиток технологій	Новітні технології скорочують процеси та економлять кошти	Позитивний
Рівень розвитку інновацій	Розвиток інновацій в сфері страхування	Позитивний
Соціальні медіа	Саме медіа диктують основні тенденції на ринку та проникають до кінцевого споживача	Позитивний

Джерело: Складено автором

Визначено, що найбільш негативний вплив на ПАТ «СК «УСГ» мають економічні та політичні чинники, які перешкоджають компанії розвиватися. Позитивно на діяльність ПАТ «СК «УСГ» впливають технологічні чинники, які спрощують процеси та мінімізують витрати.

Таким чином, ПАТ «СК «УСГ» займає досить міцні позиції на ринку. Саме тому розвиток страхової компанії з проаналізованих аспектів можна вважати задовільним.

2.2. Оцінка фінансового стану ПАТ «СК «УСГ»

Дослідження фінансового стану страхової компанії пропонуємо розпочати з аналізу складу та структури активів та пасивів.

Аналіз складу та структури активів страхової компанії здійснюється з метою оцінки можливості задовольнити зобов'язання перед страхувальниками та забезпечити стабільну діяльність.

Склад та структура активів ПАТ «СК «УСГ» за період 2020-2022 рр. представлені у додатку А.

Отож, ми бачимо, що найбільшу частку в структурі майна ПАТ «СК «УСГ» займають оборотні активи, в середньому за 2020-2022 рр. – 72%. Найбільша частка у 2022 році в оборотних активах належить грошовим коштам та їх еквівалентам – 42,63%, що є результатом надходження премій від клієнтів, інвестиційних прибутків або інших джерел. Наявність значної суми грошових активів може свідчити про фінансову стабільність компанії та її здатність виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками у разі настання страхового випадку.

Також, порівнюючи з 2021 роком, у 2022 році на 78% зменшилася сума інших фінансових інвестицій компаній, що означає про зменшення фінансової активності. Ймовірно, компанія прийняла рішення сконцентрувати свої інвестиції на інших областях або зменшити ризиковані інвестиції.

З додатку А видно, що у 2022 році зменшилась частка перестраховика у страхових резервах, що свідчить про те, що ПАТ «СК «УСГ» зменшило свої ризики

у зв'язку з війною в Україні та загальною нестабільністю. Порівнюючи з 2021 роком, у 2022 році спостерігається збільшення суми оборотних та необоротних активів, що відбулось через збільшення продажу страхових полісів, незважаючи на війну в Україні.

Аналіз складу та структури пасивів страхової компанії здійснюється з метою оцінки фінансової стійкості та ризиків, пов'язаних зі зобов'язаннями компанії перед страхувальниками. Також аналіз пасивів допомагає виявити можливі проблеми з ліквідністю та платоспроможністю компанії, що можуть вплинути на її діяльність та надійність для клієнтів.

Склад та структура пасивів ПАТ «СК «УСГ» за період 2020-2022 рр. представлені у додатку Б.

Дослідивши склад та структуру пасивів ПАТ «СК «УСГ», ми бачимо, що лєвова частка за період 2020-2022 рр. належить страховим резервам – у середньому 73%, що є фінансовим забезпеченням, яке дозволяє компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами. Тому, чим більша частка страхових резервів у структурі пасивів, тим більша фінансова стійкість та надійність страхової компанії.

Негативним є зменшення частки зареєстрованого (пайового) капіталу з 9,46% в 2021 році до 8,11% у 2022 році. Це може свідчити про те, що компанія втратила певну кількість вкладів або інвестицій, які раніше були зареєстровані як капітал, що може бути наслідком неефективного управління чи недостатнього притоку нових інвестицій, і вказувати на фінансові проблеми або недостатню стабільність компанії.

Також у 2022 році зросла частка поточних зобов'язань ПАТ «СК «УСГ», ріст якої був викликаний війною в Україні, що вказує на збільшення ризику та фінансового навантаження для компанії.

Заключним етапом, який є й найбільш дохідним, є реалізація продукції, тобто продаж страхових послуг. На основі всіх попередніх витрат, робиться калькуляція витрат на виготовлення продукції та встановлюється кінцева ціна за пророблену роботу. Кошти, отримані в результаті продажу, йдуть на покриття витрат (сплату податків, розрахунок з постачальниками, оплати кредитів) і та частина, яка залишається після всіх оплат і є чистим фінансовим результатом підприємства, який

і визначає успішність діяльності на ринку. На етапі реалізації послуг (оплати страхових виплат клієнтам) відбувається притік фінансових коштів на рахунки ПАТ «СК «УСГ».

Отже, пропонуємо дослідити формування фінансових результатів у ПАТ «СК «УСГ» за період 2020-2022 рр. (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Формування фінансових результатів у ПАТ «СК «УСГ» з
а період 2020-2022 рр., тис. грн**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення, +/-
Чистий дохід від реалізації продукції	1 348 783	1 494 200	1 919 204	+570 421
Чисті зароблені страхові премії	1 913 206	2 347 065	3 167 510	+1 254 304
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	80 134	94 377	146 148	+66 014
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	601 319	653 961	596 813	-4 506
Валовий дохід	667 330	745 862	1 176 243	+508 913
Інші операційні доходи	3 108	154 678	199 349	+196 241
Адміністративні витрати	84 056	105 722	105 466	+21 410
Витрати на збут	574 402	682 535	1 132 453	+558 051
Інші операційні витрати	5 281	16 188	15 441	+10 160
Фінансовий результат до оподаткування	161 223	92 089	180 315	+19 092
Податок на прибуток	95 819	70 884	95 304	-515
Чистий прибуток (збиток)	65 404	21 205	85 011	+19 607

Джерело: Складено автором за даними додатків Ж,Е

З табл. 2.3 ми бачимо, що показники прибутковості ПАТ «СК «УСГ» в 2022

році покращились в порівнянні з минулими роками, в основному збільшився чистий прибуток, що й позитивно вплинуло на показники рентабельності.

На рис. 2.5 наведено динаміку чистого прибутку ПАТ «СК «УСГ» за період 2020-2022 рр.

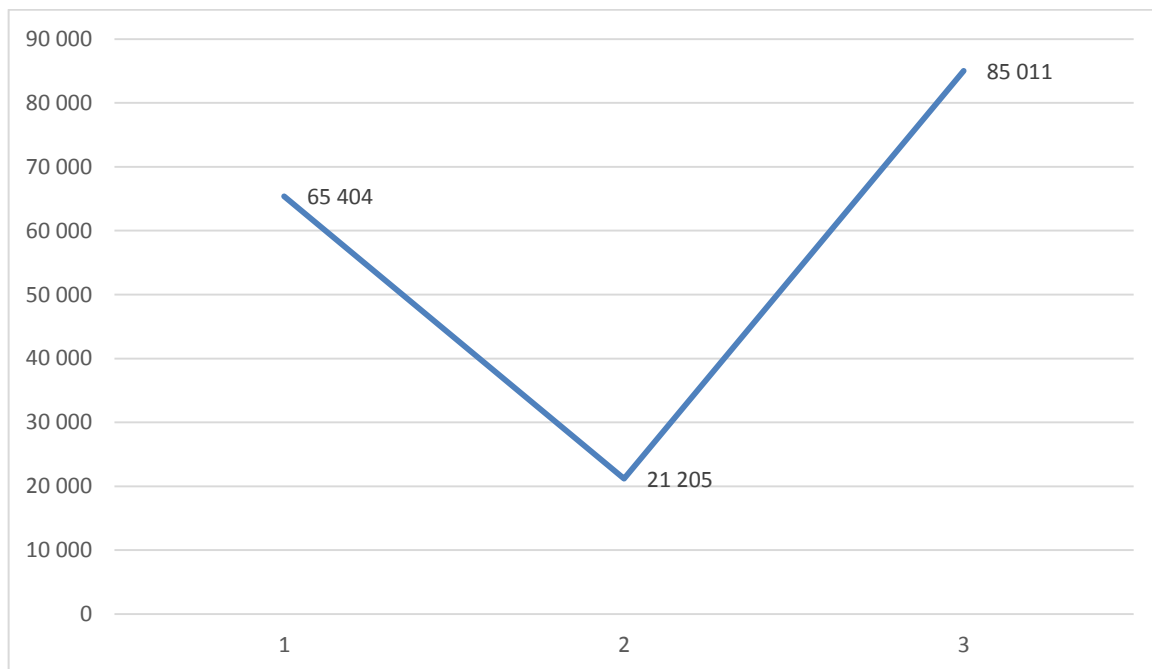


Рис. 2.5. Динаміка чистого прибутку ПАТ «СК «УСГ» за період 2020-2022 рр.

Джерело: Складено автором

Далі проведено розрахунки показників рентабельності ПАТ «СК «УСГ» за період 2020-2022 рр. (табл. 2.4).

На основі розрахунків показників рентабельності, можна зробити наступні висновки.

Рентабельність активів компанії відповідає нормативним значенням, що свідчить про те, що ПАТ «СК «УСГ» ефективно використовує свої активи. Рентабельність продажів протягом 2021-2022 рр. зросла, що свідчить про наявність прибутків. Рентабельність послуг демонструє позитиві зміни в 2022 році як порівняти з 2021 роком, і свідчить про те, що валовий прибуток має нижчі темпи росту, ніж у собівартості реалізованої продукції.

Таблиця 2.4

Показники рентабельності ПАТ «СК «УСГ» за період 2020-2022 рр.,%

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення, +/-
Рентабельність продажу, %	4,85	1,42	4,43	-0,42
Рентабельність власного капіталу, %	23,47	7,61	30,51	+7,04
Рентабельність активів, %	1,38	0,72	2,47	+1,09
Рентабельність послуг %	81,62	22,47	58,17	-23,45

Джерело: Складено автором за даними додатків В,Д,Ж,Е

Рентабельність власного капіталу в 2022 році теж має позитивну динаміку і значить, що збільшення суми активів компанії сприяє збільшенню прибутку.

Таким чином, аналізуючи дані, наведені в табл. 2.4, видно позитивну динаміку росту показників рентабельності діяльності ПАТ «СК «УСГ», що свідчить про підвищення ефективності його господарської діяльності, незважаючи на війну в Україні, що власне засвідчує стабільний та стійкий фінансовий стан досліджуваної страхової компанії.

2.3. Аналіз ефективності управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ»

У консолідованій звітності ПАТ «СК «УСГ» у розділі «Управління страховим ризиком» наведено опис страхових послуг, цілі та політику управління ризиками для мінімізації страхових ризиків. У процесі здійснення основної страхової діяльності ПАТ «СК «УСГ» приймає на себе ризик виникнення збитків від фізичних осіб та організацій, які безпосередньо схильні до ризику (ризик заподіяння шкоди майну, настання громадянської відповідальності, нещасного випадку). ПАТ «СК «УСГ» схильна до невизначеності щодо моменту виплати страхового відшкодування та серйозності збитків за умовами договорів страхування. Основним

страховим ризиком визнається те, що частота та розмір збитків перевищуватимуть очікування. Також зазначено, що ПАТ «СК «УСГ» схильна до ринкового ризику у зв'язку зі здійсненням страхової та інвестиційної діяльності [30].

ПАТ «СК «УСГ» керує страховим ризиком за допомогою наступних методів (рис. 2.6).

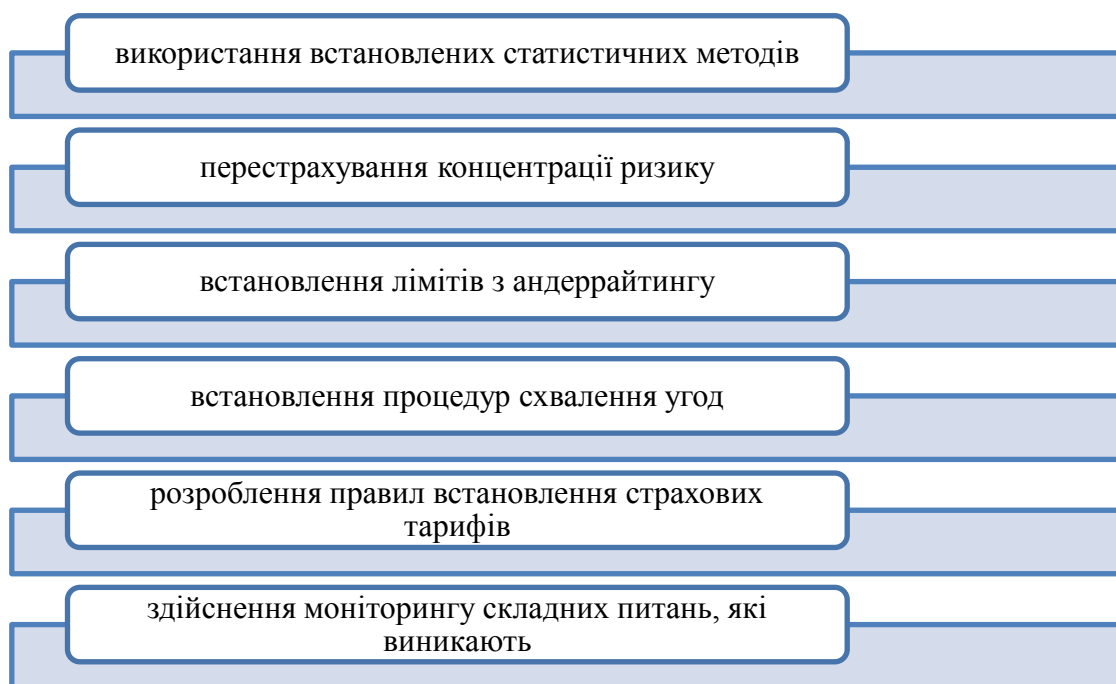


Рис. 2.6. Характеристика основних методів управління ризиками в ПАТ «СК «УСГ»

Джерело: Складено автором

Стратегія андеррайтингу передбачає диверсифікацію портфеля страхових продуктів за категоріями ризиків та кількістю полісів. Основним методом диверсифікації страхового ризику є управління ризиком на основі регулювання тарифної політики.

Страхові тарифи встановлюються на основі аналізу факторів:

- очікуваний коефіцієнт збитків на основі аналізу аналогічних продуктів на ринку;
- комісійна ставка на підставі аналізу прибутковості продукту та аналогічних комісійних ставок на ринку;

- аналіз середніх ринкових страхових тарифів.

У консолідованій звітності ПАТ «СК «УСГ» визначено використання факультативного пропорційного та облігаторного пропорційного та непропорційного перестраховування з метою контролю ризику збитків та захисту власного капіталу. Окремо виділено кредитний ризик вихідного перестраховування, для контролю якого передбачаються моніторинг фінансового стану перестраховувальників на постійній основі та перевірка операцій перестраховування на періодичній основі, щорічне затвердження лімітів на перестраховування.

В ПАТ «СК «УСГ» функціонує служба безпеки, мета діяльності якої - забезпечення економічної безпеки компанії, запобігання витоку комерційної та конфіденційної інформації, виявлення та своєчасне запобігання можливим посяганням на законні права та інтереси ПАТ «СК «УСГ», допомога керівникам компанії у прийнятті деяких рішень.

Основні обов'язки служби безпеки в ПАТ «СК «УСГ» зображені на рис. 2.7.

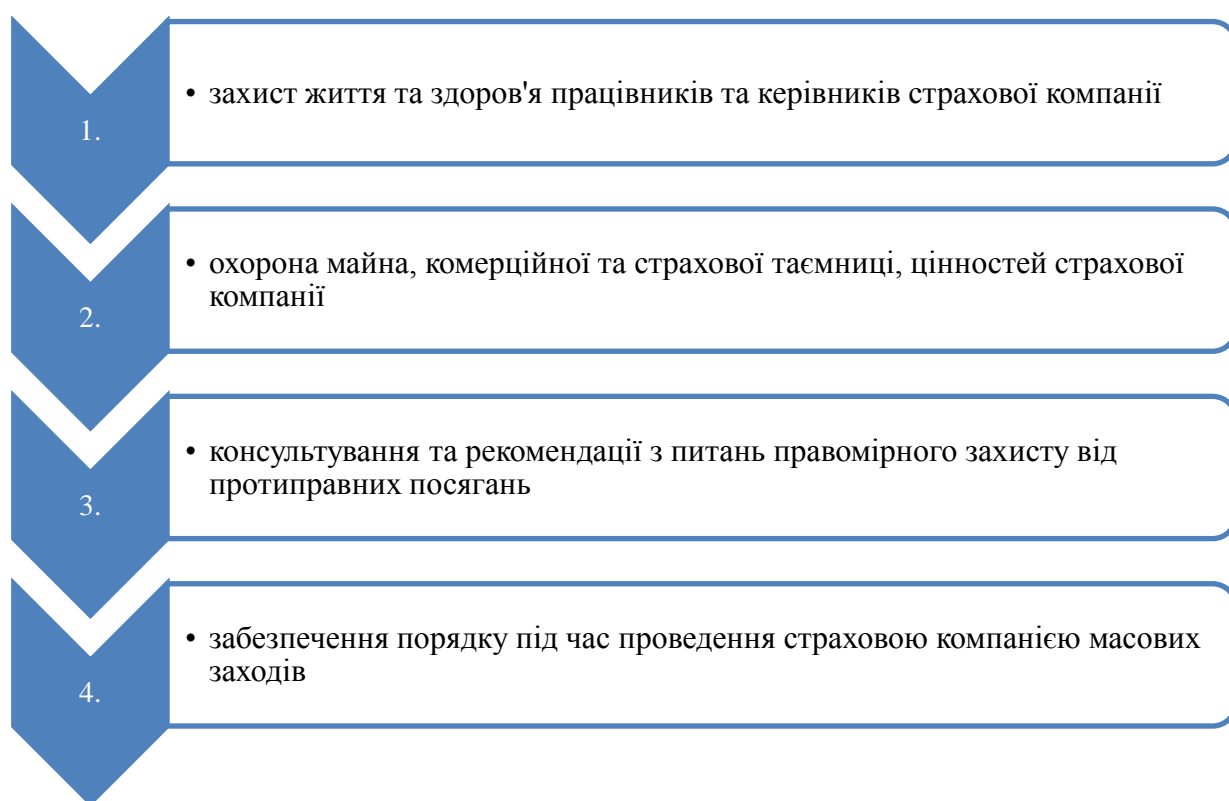


Рис. 2.7. Основні обов'язки служби безпеки в ПАТ «СК «УСГ»

Джерело: Складено автором на основі даних [28]

З цілого ряду питань служба безпеки ПАТ «СК «УСГ» працює у тісному контакті з маркетинговими службами, особливо це стосується вивчення конкурентів та умов конкурентної боротьби, забезпечення економічної безпеки страхової компанії.

Для забезпечення стійкості у конкурентній боротьбі служби безпеки та маркетингу проводять аналітичну роботу, до завдань якої входять:

- інформаційне забезпечення керівництва компанії з питань безпеки компанії та страхової діяльності;
- збирання, обробка інформації та вироблення прогнозів страхового ринку;
- вивчення конкурентів, їх прагнення, кошти та методи конкурентної боротьби;
- аналіз криміногенної обстановки у регіоні діяльності ПАТ «СК «УСГ»;
- вивчення партнерів та клієнтів страхової компанії, їх платоспроможності;
- виявлення ступеня обізнаності (відпливу інформації) про страхову компанію;
- видача рекомендацій керівництву ПАТ «СК «УСГ» на основі існуючої ситуації та прогнозів [28].

При виконанні поставлених завдань у ПАТ «СК «УСГ» відпрацьовуються система збору, обробки, аналізу інформації, її зберігання та використання, класифікація ознак підготовчих дій проти страхової організації, етапи їх підготовки, систематизація цих ознак та розробка на їх основі системи прогнозів щодо дій конкурентів та інших організацій, організованих груп та просто осіб.

Співробітники охоронних та маркетингових служб ПАТ «СК «УСГ» повинні вміти збирати інформацію з відкритих джерел, державних організацій, приватних фірм, банків, використовувати технічні засоби, отримувати інформацію конфіденційно, знати організацію та планування цієї роботи, здійснювати моніторинг за використанням інформації, своєчасно контролювати її проходження та знищення.

Показники забезпечення економічної безпеки ПАТ «СК «УСГ» наведено на рис. 2.8.

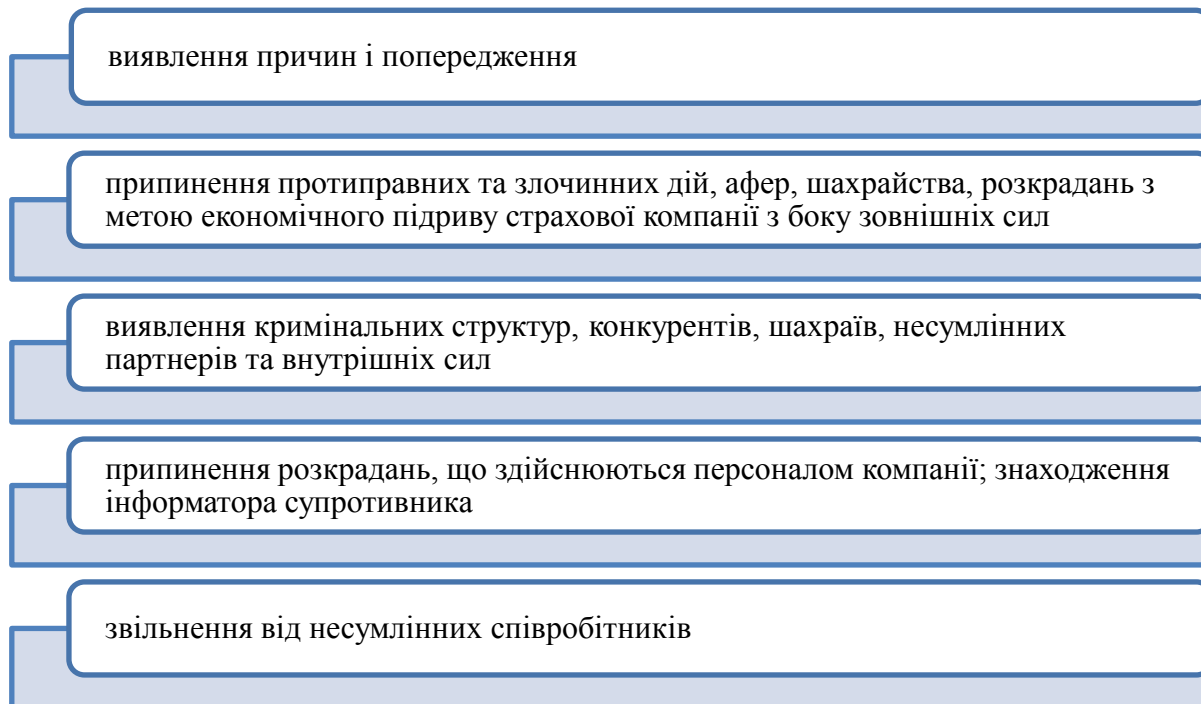


Рис. 2.8. Показники забезпечення економічної безпеки ПАТ «СК «УСГ»

Джерело: Складено автором на основі даних [28]

Як і будь-яка діяльність, економічна безпека підлягає управлінню, яке здійснюється службою безпеки ПАТ «СК «УСГ», до функцій якої входять:

- управління всіма ланками компанії у сфері її безпеки;
- виявлення фактів порушень закону про підприємницьку діяльність з боку державних органів, порушення договорів та контрактів партнерами та клієнтами страхової компанії;
- припинення зазіхання на власність та майно страхової компанії, загрози для стабільної, прибуткової роботи страхової компанії;
- протидія недобросовісної конкуренції;
- вивчення партнерів, конкурентів.

При страхових подіях, а в деяких випадках і при прийомі об'єкта на страхування, служба безпеки проводить певну розшукову роботу з пошуку та розкриття факту втрати застрахованого майна, або під час укладання договору

страхування за необхідності проводить перевірку благонадійності та порядності клієнта з метою запобігання шахрайству та іншим моментам, що підривають фінансові показники ПАТ «СК «УСГ».

Крім того, фінансова стійкість ПАТ «СК «УСГ» обов'язково залежить від різних стадій економічних процесів і циклів, від економічної активності населення країни, рівня розвитку підприємництва та бізнес-середовища, зростання доходів населення, рівня бідності та зайнятості (рис. 2.9).



Рис. 2.9. Приблизна схема основних елементів системи важелів управління фінансовою стійкістю ПАТ «СК «УСГ»

Джерело: Складено автором

Якщо аналізувати рис. 2.9, то можна помітити, що для забезпечення фінансової стійкості страхової компанії необхідно звернути особливу увагу на загальні та специфічні важелі управління фінансовими елементами, інакше

ослаблення будь-якого механізму діяльності фінансової організації може серйозно підірвати фінансову міцність страхової організації. При цьому потрібно вдосконалювати важливі елементи діяльності портфеля страхування та загалом підвищити конкурентоспроможність основних видів страхових послуг. Всі ці заходи повинні сприяти акуратній реалізації зобов'язань ПАТ «СК «УСГ» перед своїми клієнтами.

Таким чином, необхідно знаходити більш прийнятні та раціональні шляхи вирішення проблем удосконалення економічних механізмів, управління фінансовою стабільністю ПАТ «СК «УСГ», для цього необхідно враховувати низку факторів.

По-перше, як було зазначено, необхідне глибоке вивчення світового досвіду прогресивних форм та методів забезпечення фінансової стабільності у страхових компаніях та інтенсивно реалізувати їх у практичній діяльності національних страхових компаній.

По-друге, потрібно вдосконалення існуючих механізмів страхового ринку та управління фінансовою стабільністю у страхових компаніях країни з урахуванням кризових явищ на світовому фінансовому ринку та на ринку страхування.

По-третє, варто звернути особливу увагу на посилення фінансових складових та механізмів страхових організацій щодо створення та зміцнення своїх власних систем забезпечення фінансової стабільності з урахуванням удосконалення економічних механізмів фінансових ресурсів страхових компаній.

По-четверте, необхідно комплексно підійти до стратегічних питань диверсифікації та реалізації страхового портфеля, забезпечення його ефективної діяльності з урахуванням концептуальних підходів до розвитку страхових компаній на довгостроковий період тощо.

Таким чином, у режимі сталого функціонування ПАТ «СК «УСГ» при вирішенні завдань забезпечення своєї економічної безпеки акцентує головну увагу на підтримці нормального ритму діяльності, на запобіганні будь-якому виду збитків, на недопущенні несанкціонованого доступу до службової інформації та руйнації комп'ютерних баз даних, на протидії недобросовісній конкуренції та кримінальним проявам та ін.

Висновки до розділу 2

В другому розділ було проведено діагностику управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».

Досліджено, що ПАТ «СК «УСГ» має двадцятирічний досвід роботи на ринку. Стабільно займаючи лідируючі позиції за сумами виплат страхових відшкодувань, компанія входить до групи найбільших страхових організацій України за обсягом премій та величиною власних активів. Представлена 26 філіями та понад 100 офісами для обслуговування клієнтів по всій території держави.

Основними напрямками бізнесу ПАТ «СК «УСГ» є: страхування автомобілів та цивільної відповідальності водіїв; страхування майна юридичних та фізичних осіб; особисте страхування; медичне страхування; страхування різних видів відповідальності.

Перше місце у структурі наданих послуг ПАТ «СК «УСГ» у 2022 році має «КАСКО» - 32%, друге місце - добровільне медичне страхування – з часткою у 15% і трійку найпопулярніших страхових послуг заключає Зелена карта – 14%.

Дослідивши фінансові показники, ми бачимо, що показники прибутковості ПАТ «СК «УСГ» в 2022 році покращились в порівнянні з минулими роками, в основному збільшився чистий прибуток, що й позитивно вплинуло на показники рентабельності. В процесі розрахунку показників прибутковості було виявлено позитивну динаміку росту показників рентабельності діяльності ПАТ «СК «УСГ», що свідчить про підвищення ефективності його господарської діяльності, незважаючи на війну в Україні, що власне засвідчує стабільний та стійкий фінансовий стан досліджуваної страхової компанії.

У процесі здійснення основної страхової діяльності ПАТ «СК «УСГ» приймає на себе ризик виникнення збитків від фізичних осіб та організацій, які безпосередньо схильні до ризику (ризик заподіяння шкоди майну, настання громадянської відповідальності, нещасного випадку). ПАТ «СК «УСГ» схильна до невизначеності щодо моменту виплати страхового відшкодування та серйозності збитків за умовами договорів страхування. Основним страховим ризиком визнається

те, що частота та розмір збитків перевищуватимуть очікування. Також зазначено, що ПАТ «СК «УСГ» схильна до ринкового ризику у зв'язку зі здійсненням страхової та інвестиційної діяльності

ПАТ «СК «УСГ» керує страховим ризиком за допомогою таких методів, як використання встановлених статистичних методів, перестраховання концентрації ризику, встановлення лімітів з андеррайтингу, встановлення процедур схвалення угод, розроблення правил встановлення страхових тарифів та здійснення моніторингу складних питань, які виникають.

В ПАТ «СК «УСГ» функціонує служба безпеки, мета діяльності якої - забезпечення економічної безпеки компанії, запобігання витоку комерційної та конфіденційної інформації, виявлення та своєчасне запобігання можливим посяганням на законні права та інтереси ПАТ «СК «УСГ», допомога керівникам компанії у прийнятті деяких рішень.

Таким чином, у режимі сталого функціонування ПАТ «СК «УСГ» при вирішенні завдань забезпечення своєї економічної безпеки акцентує головну увагу на підтримці нормального ритму діяльності, на запобіганні будь-якому виду збитків, на недопущенні несанкціонованого доступу до службової інформації та руйнації комп'ютерних баз даних, на протидії недобросовісній конкуренції та кримінальним проявам та ін.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ РИЗИКАМИ СТРАХОВИКА

3.1. Проблеми управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ»

Основною проблемою діяльності ПАТ «СК «УСГ», як і в більшості українських страхових компаній зараз, є війна в Україні, яка вплинула на загальну ситуацію на страховому ринку.

Для того, щоб дослідити як війна вплинула на діяльність страхових компаній пропонуємо проаналізувати динаміку кількості зареєстрованих підприємств в умовах війни (рис. 3.1).

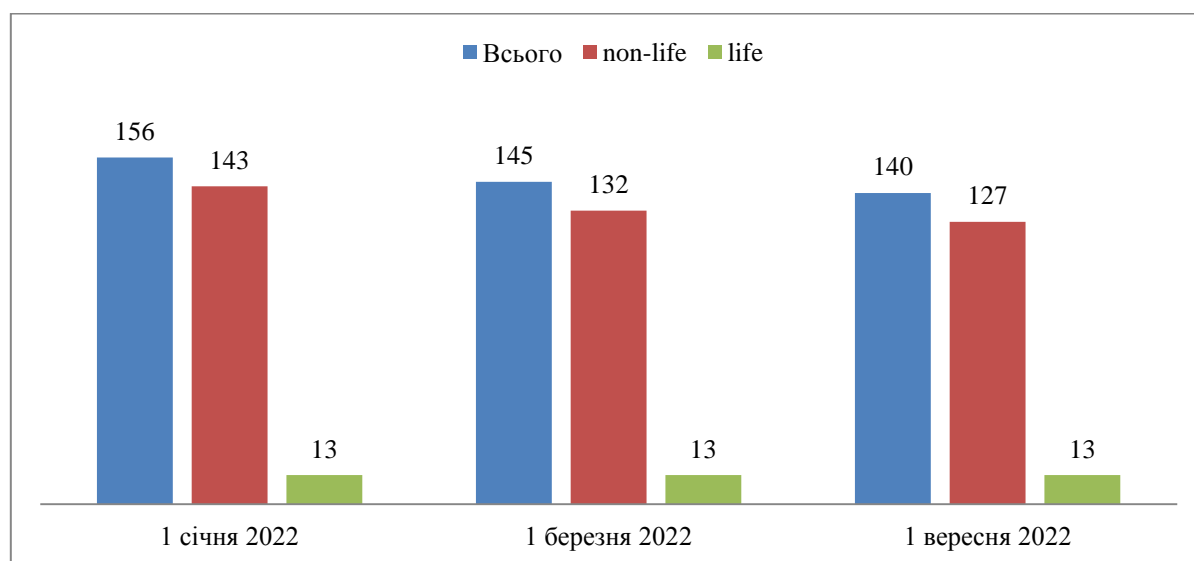


Рис. 3.1. Динаміка кількості зареєстрованих підприємств за напрямком страхова діяльність за період з січня по вересень 2022 року

Джерело: Складено автором на основі даних [31]

Отже, на основі аналізу рис. 3.1, ми бачимо, що кількість зареєстрованих страхових компаній за період війни зменшилася на 16 страхових компаній, в основному це ті компанії, які були розташовані на тимчасово окупованих територіях

та компанії, які постраждали від збройної атаки ворога. В основному зменшилась кількість страхувальників non-life, якраз цих 16 компаній. Позитивним є стабільна кількість страхових компаній, які займаються страхуванням life [32].

Відхід страхових компаній - це скорочення пропозиції, обмеження регіонального доступу до страхових мереж та продуктів, скорочення робочих місць страховиків. З іншого боку, це невиконані страхові зобов'язання, а при передачі страхового портфеля іншому страховику - додаткові витрати та нові комплекси ризиків для страхувальників.

В підсумку можна стверджувати, що війна в Україні суттєво вплинула на діяльність страхових компаній, призвівши до їх скорочення та відповідно зменшення кількості податкових надходжень до бюджету України.

Основними фактори, які вплинули на діяльність страхових компаній, є:

1. Зростання ризиків. Воєнний конфлікт призвів до зростання ризиків для страхових компаній. Це означає, що страхові компанії повинні були збільшити страхові внески та/або обмежити покриття для ризикованих зон.

2. Збитки від війни. Війна призвела до значних матеріальних збитків для багатьох людей і підприємств. Страхові компанії були змушені виплачувати велику кількість страхових виплат, що призвело до збільшення їхніх збитків.

3. Зменшення попиту на страхування. Воєнний конфлікт може призвести до зменшення попиту на страхування, оскільки люди та підприємства можуть бути більш зацікавлені в заощадженні грошей або зосередитися на інших пріоритетах.

4. Зміна страхових ризиків. Воєнний конфлікт може також призвести до зміни страхових ризиків. Наприклад, може збільшитися попит на страхування майна або життя, а також на страхування від терористичних актів.

5. Регуляторні зміни. Уряд може приймати регуляторні зміни, щоб врахувати вплив війни на страховий ринок. Наприклад, він може встановити обмеження на страхові покриття для ризикованих зон або змінити правила і процедури страхування.

Усі ці фактори можуть призвести до змін у діяльності страхових компаній, включаючи збільшення страхових внесків, зміну страхових продуктів та обмеження покриття для ризикованих зон. Крім того, вони можуть також змінити стратегію маркетингу та комунікації, щоб врахувати нові реалії воєнного конфлікту.

Для надійності страхових компаній на законодавчому рівні встановлюються вимоги (рис. 3.2).

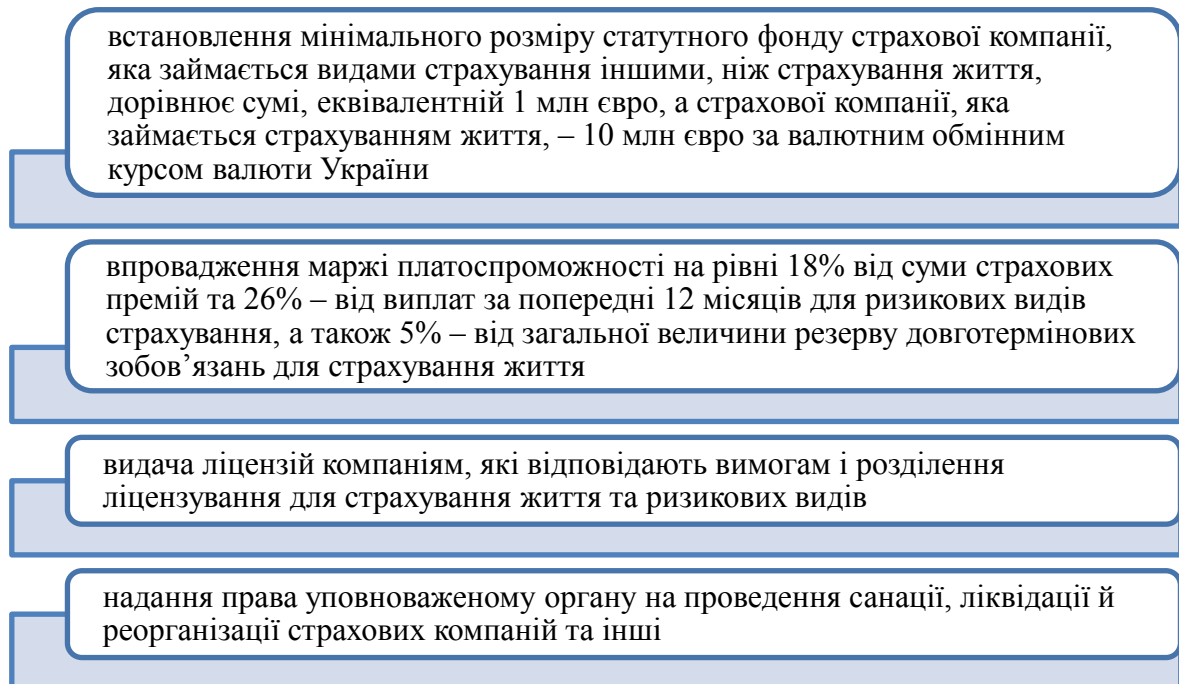


Рис. 3.2. Законодавчі вимоги надійності страхового ринку України

Джерело: Складено автором на основі даних [33]

Деякі з проблем управління страховими ризиками страхових компаній України включають:

1. Недостатню оцінку ризиків. Деякі страхові компанії можуть недооцінювати ризики, пов'язані зі страховими полісами, що призводить до недостатньої фінансової стійкості.

2. Недостатню диверсифікацію портфеля. Багато страхових компаній мають недостатньо диверсифікований портфель страхових продуктів, що робить їх вразливими до великих збитків у разі виникнення несприятливих подій.

3. Недостатнє резервування. Страхові компанії можуть недостатньо резервувати кошти для покриття майбутніх збитків, що може призвести до фінансових проблем у майбутньому.

4. Низьку рентабельність. Загальна рентабельність страхових компаній в Україні може бути низькою через конкуренцію на ринку, низькі страхові тарифи та інші фактори.

5. Недостатню кваліфікацію персоналу. У деяких страхових компаніях може бути недостатньо кваліфікованого персоналу з досвідом управління страховими ризиками, що може призвести до помилок у процесі управління ризиками.

6. Регуляторні обмеження. Страхові компанії можуть стикатися з обмеженнями з боку регуляторних органів, які можуть ускладнити ефективне управління страховими ризиками.

7. Низьку свідомість клієнтів. Багато клієнтів можуть не мати достатньої свідомості про ризики, пов'язані зі страховими продуктами, що може ускладнити ефективне управління страховими ризиками.

Як вже зазначалось у п.1.2, основними ризиками, які значно впливають на існування та розвиток страхової компанії, є зовнішні системні та внутрішні керовані ризики.

Системи попередження та алгоритм дій щодо прояву системних ризиків та глобальних дисбалансів не вибудовані ні на якому рівні. Проте не можна принаймні не робити спроб реагувати на керовані внутрішні ризики компаній і частково - на ризики взаємодій контрагентів, у нашому випадку - учасників страхових відносин.

Етапи формування комплексних страхових систем управління ризиками в ПАТ «СК «УСГ» наведені на рис. 3.3.

Система управління ризиками ПАТ «СК «УСГ» передбачає ідентифікацію та специфікацію ризиків, визначення цілей та методів управління ризиками, формування та розвиток власне операційної системи управління ризиками.



Рис. 3.3. Етапи формування системи управління ризиками в ПАТ «СК «УСГ»

Джерело: Складено автором

Необхідна певна формалізація формування та функціонування страхових систем управління ризиками з урахуванням специфіки управління, обумовленої формами та видами страхування, продуктами, регіональними аспектами, тощо.

3.2. Шляхи удосконалення управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ»

За основними страховими продуктами в ПАТ «СК «УСГ» визначено методи управління ризиками (рис. 3.4).

автостраховання	• контроль витрат на ремонт
страхування майна	• контроль за преміями та перестраховання
страхування від нещасних випадків	• контроль за преміями
медичне страхування	• перевага корпоративним клієнтам

Рис. 3.4. Методи управління ризиками в ПАТ «СК «УСГ» за основними страховими продуктами

Джерело: Складено автором

Управління небажаною концентрацією ризиків здійснюється належними процедурами андеррайтингу та перестрахованням.

В описі системи управління ризиками ПАТ «СК «УСГ» зазначено, що служба внутрішнього аудиту (СВА) виявляє та оцінює ризики, властиві бізнес-процесам, оцінює ефективність управління ризиками в рамках бізнес-процесів, виробляє відповідні рекомендації щодо результатів оцінки. Відображено умови суцільної перевірки, коли має місце суттєвий ризик, а інші методи відбору елементів для тестування не забезпечують отримання достатніх належних аудиторських доказів.

Оцінка ризиків та ефективності управління ризиками в ПАТ «СК «УСГ» здійснюється у п'ять етапів (рис. 3.5).

Визначено самостійний порядок застосування методів оцінки ризиків та оцінки ефективності управління ризиками в ПАТ «СК «УСГ», що відображається в інструкціях з проведення перевірок, результати оцінок фіксуються у робочих документах СВА, а також принципи планування, програми та терміни перевірок.

Таким чином, вітчизняні страховики більшою чи меншою мірою формують та розвивають системи управління ризиками, причому не лише прийнятими від

страхувальників та технічними, а й власними як ординарні суб'єкти господарської діяльності.



Рис. 3.5. Основні етапи оцінки ризиків та ефективності управління ризиками в ПАТ «СК «УСГ»

Джерело: Складено автором

Існує кілька шляхів удосконалення управління страховими ризиками страхових компаній України:

1) Страхові компанії можуть використовувати більш складні аналітичні моделі та алгоритми для оцінки ризиків та прогнозування можливих збитків. Це дозволить їм краще розуміти та управляти своїми портфелями.

2) Впровадження нових технологій, таких як штучний інтелект (ШІ), машинне навчання (МН) та блокчейн, може допомогти страховим компаніям автоматизувати та оптимізувати процеси управління ризиками.

3) Страхові компанії можуть розробити та впровадити ефективні системи управління ризиками, які допоможуть їм ідентифікувати, оцінювати та керувати ризиками на всіх рівнях організації.

4) Державні органи можуть зміцнити контроль за діяльністю страхових компаній, щоб забезпечити дотримання вимог з управління ризиками та забезпечення фінансової стійкості.

5) Страхові компанії можуть надавати своїм співробітникам додаткову освіту та навчання з питань управління ризиками, щоб підвищити їхню кваліфікацію та забезпечити ефективне управління ризиками.

6) Страхові компанії можуть співпрацювати з іншими страховими компаніями та експертами з питань управління ризиками, щоб обмінюватися досвідом та найкращими практиками.

Прикладами аналітичних моделей та алгоритмів для оцінки ризиків та прогнозування можливих збитків можуть бути:

- лінійна регресія – алгоритм, який дозволяє страховій компанії встановити статистичну залежність між різними факторами та ризиками, що допомагає прогнозувати можливі шкоди;

- дерева рішень – метод, який використовується для моделювання різних сценаріїв та прийняття рішень на основі умовних правил, що може допомогти страховій компанії визначити оптимальні стратегії управління ризиками:

- нейронні мережі – модель, заснована на принципах функціонування людського мозку, що дозволяє страховій компанії аналізувати складні дані та виявляти складні залежності між факторами та ризиками;

- методи кластеризації – це алгоритми, які допомагають страховій компанії групувати схожі ризики разом, що дозволяє зрозуміти основні тенденції та прогнозувати можливі шкоди;

- аналіз часових рядів – метод, що дозволяє страховій компанії аналізувати історичні дані та виявляти повторювані залежності в часі і може допомогти прогнозувати майбутні ризики та шкоди.

Щодо впровадження нових технологій, таких як штучний інтелект (ШІ), машинне навчання (МН) та блокчейн, то це може покращити управління страховими ризиками страхової компанії наступними способами.

По-перше, автоматизація процесу оцінки ризиків. Завдяки ШІ та МН, страхова компанія може використовувати алгоритми для аналізу великих обсягів даних та швидко оцінювати ризики, що дозволить знизити людський фактор та покращити точність оцінки ризиків.

По-друге, виявлення шахрайства. ШІ може допомогти виявити підозрілі активності та шаблони, що вказують на можливість шахрайської діяльності. Аналізуючи великі обсяги даних та використовуючи алгоритми МН, страхова компанія може швидко виявляти та реагувати на шахрайські схеми, що знижує витрати на виплату неправомірних страхових виплат.

По-третє, покращення процесу підписання та управління полісами. Використання блокчейн технології дозволяє створити безпечну та недоступну для змін базу даних, що містить інформацію про поліси та їх умови. Це дозволяє страховій компанії ефективно керувати та контролювати поліси, а також забезпечує надійність інформації.

По-четверте, покращення процесу врегулювання збитків. ШІ та МН можуть допомогти автоматизувати процес врегулювання збитків, що знижує час та зусилля, необхідні для обробки заявок на виплату. Алгоритми можуть аналізувати дані про збитки та розраховувати суму виплати в автоматичному режимі, що зменшує можливість помилок та прискорює процес.

По-п'яте, персоналізація страхових продуктів. Використання ШІ та МН дозволяє страховій компанії аналізувати дані про клієнта та прогнозувати ризики, пов'язані з ним. На основі цих даних, компанія може створювати персоналізовані страхові продукти, що задовольняють потреби конкретного клієнта та знижують ризик страхової компанії.

Усі ці технології можуть покращити ефективність та точність управління страховими ризиками, зменшуючи витрати та збільшуючи задоволення клієнтів.

Заходами, за допомогою яких державні органи можуть зміцнити контроль за діяльністю страхових компаній, є:

1. Законодавчі зміни. Уряд може внести зміни до законодавства, які розширять повноваження державних органів у сфері контролю за страховими компаніями. Це може включати введення нових правил і вимог щодо управління ризиками та фінансової стійкості, а також посилення відповідальності за їх порушення.

2. Посилення нагляду. Державні органи можуть збільшити кількість інспекційних перевірок у страхових компаніях, щоб переконатися, що вони дотримуються вимог з управління ризиками та фінансової стійкості. Це може включати перевірку фінансової звітності, відстеження ризикових операцій та оцінку фінансового стану компаній.

3. Збільшення штрафів і санкцій. Державні органи можуть встановити більш жорсткі штрафи і санкції за порушення вимог з управління ризиками та фінансової стійкості. Це може включати накладання штрафів на компанії, які не виконують вимоги, а також визначення відповідальності керівників компаній за порушення нормативів.

4. Підвищення кваліфікації персоналу. Державні органи можуть забезпечити підвищення кваліфікації свого персоналу, щоб вони були більш компетентними у сфері управління ризиками та фінансової стійкості. Це може включати навчання спеціалістів зі страхової справи, аналітиків та інших фахівців.

5. Залучення експертів. Державні органи можуть співпрацювати з експертами зі страхової справи та фінансового менеджменту для забезпечення ефективного контролю над діяльністю страхових компаній. Експерти можуть надавати консультації та рекомендації щодо поліпшення системи управління ризиками та фінансової стійкості.

Для більш ефективного управління страховими ризиками, нами пропонується розширити штат ПАТ «СК «УСГ», найнявши на роботу ризик-менеджера, який буде

не лише управляти ризиками, але й попереджати їх виникнення. Ефективність нашого рішення пропонуємо розглянути в наступному підрозділі.

3.3. Оцінка економічного ефекту від удосконалення управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ»

Основним завданням ризик-менеджера в ПАТ «СК «УСГ» - це попередження виникнення страхових ризиків, які впливають на діяльність страхової компанії, тому для початку потрібно розробити механізм ризик-менеджменту, який наведено на рис. 3.6.

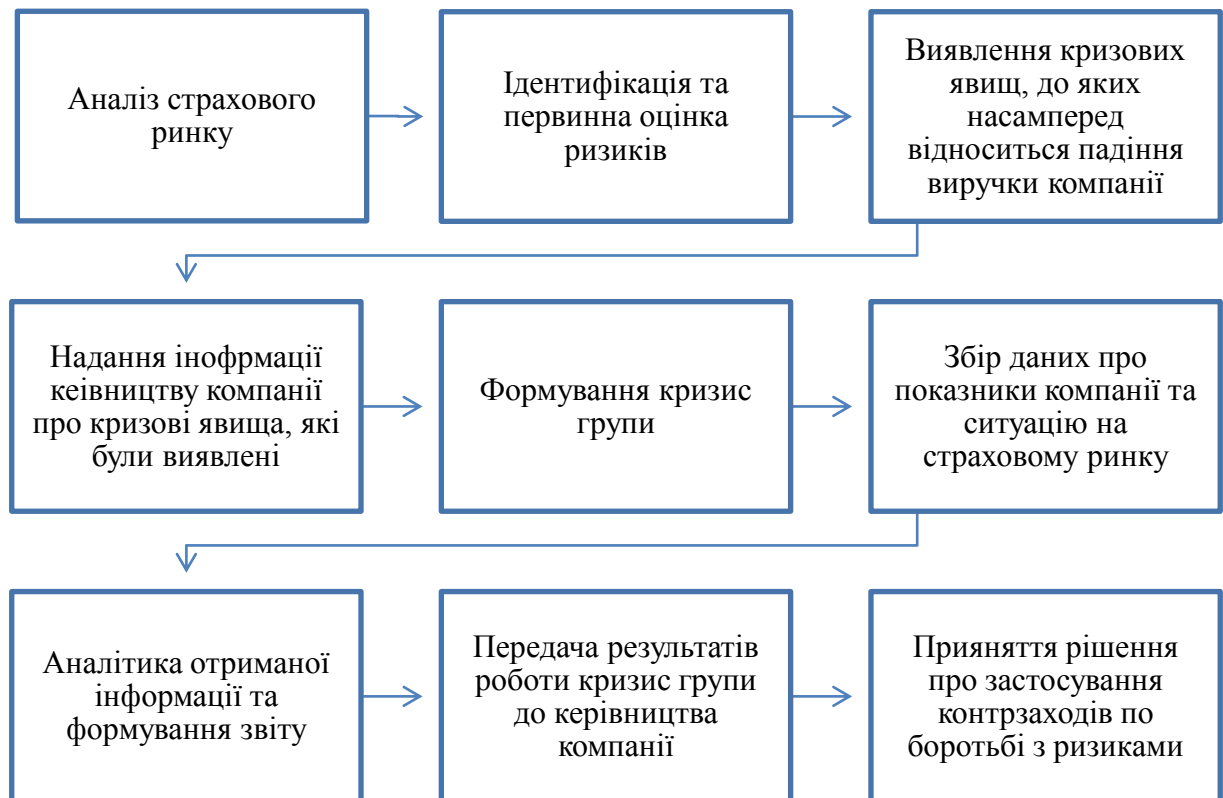


Рис. 3.6. Механізм системи ризик-менеджменту в ПАТ «СК «УСГ»

Джерело: Складено автором

Отже, запропонований механізм системи ризик-менеджменту можна використати при управлінні страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ», який власне

передбачатиме виникнення ризиків, адже основне завдання ризик-менеджера це попередження ризиків та розробка системи щодо управління ними.

На рис. 3.7 наведено дві моделі управління страховими ризиками, які були запропоновані ризик-менеджером ПАТ «СК «УСГ».

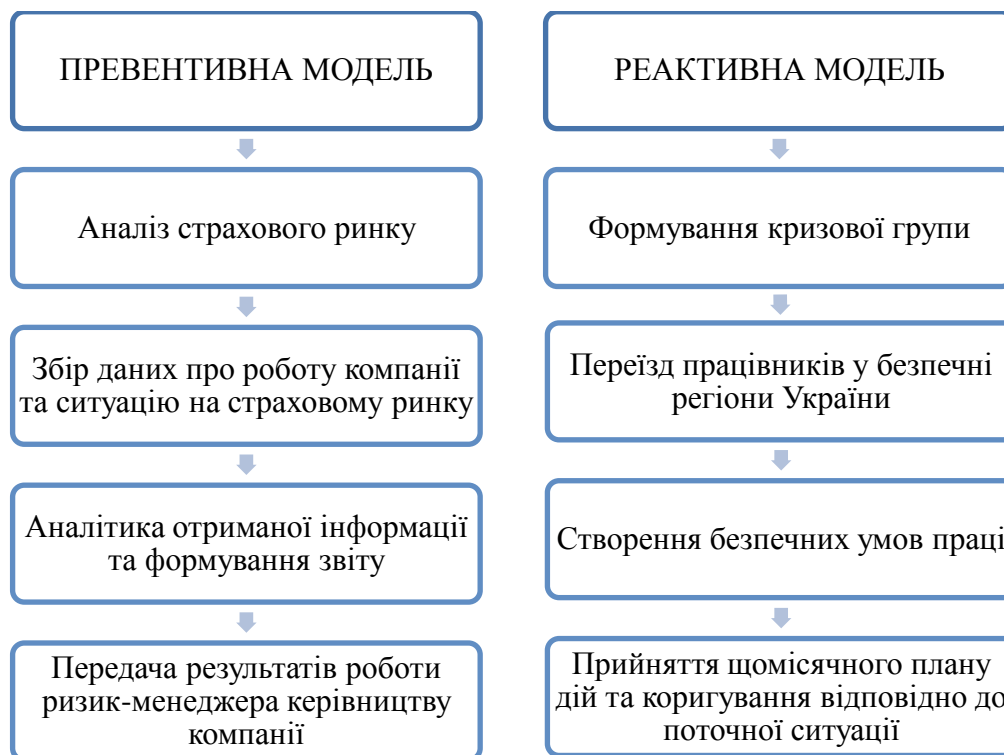


Рис. 3.7. Характеристика використання превентивної та реактивної моделей в ПАТ «СК «УСГ»

Джерело: Складено автором

ПАТ «СК «УСГ» потрібно застосовували превентивну та реактивну моделі управління страховими ризиками для попередження ризиків та боротьби з ними, адже страхова компанія завжди має бути готова до змін на ринку та постійно проводити його моніторинг. Саме постійний аналіз страхового ринку дозволяє ідентифікувати вже перші прояви ризиків, що дасть можливість застосувати більш дієві засоби, які передбачає реактивна модель.

Перш за все потрібно отримати інформацію про загальну ситуацію на страховому ринку, реальний стан компанії та її майбутні перспективи. На нараді з керівником ризик-менеджер має виносити наступні питання:

1. Чистий прибуток ПАТ «СК «УСГ» – його обсяг та основні джерела надходження.
2. Надати структуру витрат для того, щоб розуміти куди компанія витрачає кошти.
3. Запросити аргументування доцільності цих витрат.
4. Керівництво компанії має надати загальний план проєктів на наступні періоди.
5. Детальну інформацію про майбутні прогнози та ситуацію на страховому ринку.

Отож, при формуванні стратегії управління страховими ризиками та механізму щодо її реалізації потрібно використовувати поєднання превентивної та реактивної моделей, які дозволять ризик-менеджеру ПАТ «СК «УСГ» не тільки ліквідувати поточні ризики, але передбачити появу ризиків, які можуть виникнути в майбутньому. Причини виникнення ризиків найкраще демонструють такі показники як:

1. Падіння рівня продажів через зменшення страхувальників.
2. Падіння дохідності ПАТ «СК «УСГ» та показників рентабельності.
3. Зменшення власного капіталу та зростання зобов'язань.
4. Збільшення рівня кредиторської заборгованості та протермінування страхових виплат.
5. Зменшення чистого та валового прибутку.

Основні заходи для передбачення та стабілізації страхових ризиків ПАТ «СК «УСГ» в умовах війни є наступними:

- здійснювати постійне прогнозування та аналітику ситуації на страховому ринку, яким власне займатиметься ризик-менеджер;
- оптимізувати витрати та скоротити ті, без яких ПАТ «СК «УСГ» може проіснувати;
- у зв'язку з можливим виникненням блекаутів здійснити закупівлю генераторів та старлінків, які дозволять працювати компанії, незважаючи на відсутність електроенергії;

- отримання в держави «броні» на цінних працівників, адже в країні йде мобілізація та армія потребує поповнення;
- підписання договорів на майбутні проекти з мінімальним терміном 1 рік, щоб гарантувати наявність роботи для працівників;
- перенести частину працівників, якщо таке можливо, на безпечні території України.

Отже, ПАТ «СК «УСГ» доцільно впровадити в свою роботи елементи нашої пропозиції, адже працюючи в нестабільних умовах керівництво повинно бути готове до настання різних страхових ризиків та не лише пристосуватись до них, але й ефективно працювати та розробляти нові проекти.

Далі оцінимо ефективність нашої пропозиції щодо прийняття на роботу ризик-менеджера.

Основними перевагами прийняття ризик-менеджера є:

1. Зниження витрат. Ризик-менеджер може допомогти компанії знизити витрати, шляхом оцінки потенційних ризиків та розробки стратегій мінімізації цих ризиків.

2. Захист активів. Ризик-менеджер допомагає компанії захистити свої активи від потенційних ризиків, таких як природні катастрофи, крадіжки або позови.

3. Покращення прийняття рішень. Ризик-менеджер надає компанії аналітичну підтримку та інформацію, що допомагає в прийнятті обґрунтованих рішень щодо ризиків.

4. Збільшення конкурентоспроможності. Ризик-менеджер допомагає компанії бути більш конкурентоспроможною, забезпечуючи надійність та стабільність управління ризиками.

5. Вдосконалення процесів. Ризик-менеджер допомагає виявити слабкі місця в процесах компанії та розробити плани для їх вдосконалення.

Як відомо ПАТ «СК «УСГ» закладає у собівартість своїх послуг 3% на покриття страхових ризиків. Після розширення штату працівників та прийому на роботу ризик-менеджера відсоток покриття страхових ризиків імовірно міг би зменшитися до 1,3%. Пропонуємо зобразити в табличній формі результати

зменшення відсотку покриття страхових ризиків в грошовому еквіваленті, та в табличні формі зобразити економію, яку б отримала ПАТ «СК «УСГ», найнявши на роботу ризик-менеджера раніше (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

**Аналіз витрат на покриття страхових ризиків в ПАТ «СК «УСГ»
до і після впровадження посади ризик-менеджера, тис. грн**

Показник	Рік		
	2020	2021	2022
Собівартість реалізованих страхових послуг	80 134	94 377	146 148
Покриття страхових ризиків до впровадження посади ризик-менеджера (3%)	2 404	2 831,3	4 384,4
Покриття страхових ризиків після впровадження посади ризик-менеджера (1,3%)	1041,7	1 226,9	1 899,9
Економія	1 362,3	1 604,4	2 484,5

Джерело: Складено автором

Якщо б страхова компанія найняла на роботу ризик-менеджера раніше, то відсоток страхових ризиків скоротився на 1,3%, що дозволило б ПАТ «СК «УСГ» зменшити собівартість своїх послуг і зекономити кошти.

Тому впровадження посади ризик-менеджера є ефективним заходом по підвищенню результатів діяльності ПАТ «СК «УСГ» і зменшенню собівартості його послуг. Якщо посада ризик-менеджера у ПАТ «СК «УСГ» була б впроваджена три роки тому, то підприємство зекономило б 5 451,2 тис. грн, які могло використати на розширення своєї діяльності чи покращення умов праці працівників.

Висновки до розділу 3

В третьому розділі нами були запропоновані шляхи удосконалення управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».

Визначено, що основною проблемою діяльності ПАТ «СК «УСГ» є війна в Україні, яка суттєво вплинула на діяльність страхових компаній, призвівши до їх

скорочення та відповідно зменшення кількості податкових надходжень до бюджету України.

Основними фактори, які вплинули на діяльність страхових компаній, є: зростання ризиків; збитки від війни; зменшення попиту на страхування; зміна страхових ризиків; регуляторні зміни.

Деякі з проблем управління страховими ризиками страхових компаній України включають: недостатню оцінку ризиків; недостатню диверсифікацію портфеля; недостатнє резервування; низьку рентабельність; недостатню кваліфікацію персоналу; регуляторні обмеження; низьку свідомість клієнтів.

Серед шляхів удосконалення управління страховими ризиками страхових компаній України можна виокремити:

- використання більш складних аналітичних моделей та алгоритмів для оцінки ризиків та прогнозування можливих збитків, що дозволить страховим компаніям краще розуміти та управляти своїми портфелями;
- впровадження нових технологій, таких як штучний інтелект (ШІ), машинне навчання (МН) та блокчейн, що допоможе компаніям автоматизувати та оптимізувати процеси управління ризиками;
- розроблення та впровадження ефективних систем управління ризиками, які допоможуть ідентифікувати, оцінити та керувати ризиками на всіх рівнях організації;
- зміцнення контролю державними органами за діяльністю страхових компаній, щоб забезпечити дотримання вимог з управління ризиками та забезпечення фінансової стійкості;
- надання співробітникам страхової компанії додаткову освіту та навчання з питань управління ризиками, щоб підвищити їхню кваліфікацію та забезпечити ефективне управління ризиками;
- співпрацю з іншими страховими компаніями та експертами з питань управління ризиками, щоб обмінюватися досвідом та найкращими практиками.

Для більш ефективного управління страховими ризиками, нами пропонується розширити штат ПАТ «СК «УСГ», найнявши на роботу ризик-менеджера, який буде не лише управляти ризиками, але й попереджати їх виникнення.

Впровадження посади ризик-менеджера є ефективним заходом по підвищенню результатів діяльності ПАТ «СК «УСГ» і зменшенню собівартості його послуг. Якщо посада ризик-менеджера у ПАТ «СК «УСГ» була б впроваджена три роки тому, то підприємство зекономило б 5 451,2 тис. грн, які могло використати на розширення своєї діяльності чи покращення умов праці працівників.

Основним показником того, що ПАТ «СК «УСГ» успішно управляє страховими ризиками є покращення його фінансових показників, в основному рівня прибутковості, і якщо запропоновані заходи дійсно працюватимуть, то вже за певний період керівництво ПАТ «СК «УСГ» відчує покращення свого фінансового стану, а наша країна отримає доходи у бюджет у вигляді сплачених податків.

ВИСНОВКИ

При написанні кваліфікаційної роботи на тему «Управління страховими ризиками страховика та шляхи його удосконалення», нами було виконано всі поставлені завдання та запропоновані шляхи щодо покращення управління ризиками у ПАТ «СК «УСГ».

В першому розділі нами були визначені теоретико-методологічні засади управління страховими ризиками.

Досліджено, що страховий ризик - обставини, які спричинили до повної або тимчасової втрати засобів до існування та потребують матеріальної підтримки. Використання всіх видів страхування значно знижує ризики, пов'язані з забезпеченням економічної безпеки фірми. Страхування, що практикується в економічній та юридичній науці, – це, безумовно, одна з важливих частин ринкового суспільства. Адже саме в ринковій економіці підприємства найчастіше стикаються з ризиками та невизначеністю.

Таким чином, страхова компанія стикається з ризиками різної природи та на кожній стадії розвитку взаємозв'язків із суб'єктами страхового ринку та сторонами, які опосередковують страхову діяльність.

Основними ризиками, які значно впливають на існування та розвиток страхової компанії, останнім часом стають зовнішні системні ризики - політичні, інфляційні, валютні, кредитні, до яких додаються фактори, які ризиками можна назвати з великою часткою умовності, тим не менш, для багатьох компаній вони є такими.

Одночасно поряд із зовнішніми системними ризиками істотно знижують стійкість ринку внутрішні керовані ризики - низька якість страхових активів, ігнорування зворотного зв'язку зі споживачами, тяжкі процеси врегулювання збитків, невиправдано високі комісійні винагороди.

Ризик-культура має свої відмітні ознаки в кожній окремій організації, саме тому розрізняють такі типи ризик-культур: наголос на обсяги та доходи, наголос на

рентабельність, неприйняття збитків за будь-яку ціну, «голову в пісок», збалансована культура.

І з метою підвищення ефективності бізнесу кожна організація має виробити політику щодо їхнього управління.

Страховим компаніям потрібно максимально точно підходити до виявлення ризиків та оцінки ступеня їх впливу, а після, до побудови системи по їх мінімізації. Саме створення ефективної системи управління ризиками та максимально можлива взаємодія з внутрішніми структурами та зовнішніми партнерами дозволить страховій компанії не тільки залишитись на ринку, але й зростати.

В другому розділ було проведено діагностику управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».

Досліджено, що ПАТ «СК «УСГ» має двадцятирічний досвід роботи на ринку. Стабільно займаючи лідируючі позиції за сумами виплат страхових відшкодувань, компанія входить до групи найбільших страхових організацій України за обсягом премій та величиною власних активів. Представлена 26 філіями та понад 100 офісами для обслуговування клієнтів по всій території держави.

Основними напрямками бізнесу ПАТ «СК «УСГ» є: страхування автомобілів та цивільної відповідальності водіїв; страхування майна юридичних та фізичних осіб; особисте страхування; медичне страхування; страхування різних видів відповідальності.

Перше місце у структурі наданих послуг ПАТ «СК «УСГ» у 2022 році має «КАСКО» - 32%, друге місце - добровільне медичне страхування – з часткою у 15% і трійку найпопулярніших страхових послуг заключає Зелена карта – 14%.

Дослідивши фінансові показники, ми бачимо, що показники прибутковості ПАТ «СК «УСГ» в 2022 році покращились в порівнянні з минулими роками, в основному збільшився чистий прибуток, що й позитивно вплинуло на показники рентабельності. В процесі розрахунку показників прибутковості було виявлено позитивну динаміку росту показників рентабельності діяльності ПАТ «СК «УСГ», що свідчить про підвищення ефективності його господарської діяльності,

незважаючи на війну в Україні, що власне засвідчує стабільний та стійкий фінансовий стан досліджуваної страхової компанії.

У процесі здійснення основної страхової діяльності ПАТ «СК «УСГ» приймає на себе ризик виникнення збитків від фізичних осіб та організацій, які безпосередньо схильні до ризику (ризики заподіяння шкоди майну, настання громадянської відповідальності, нещасного випадку). ПАТ «СК «УСГ» схильна до невизначеності щодо моменту виплати страхового відшкодування та серйозності збитків за умовами договорів страхування. Основним страховим ризиком визнається те, що частота та розмір збитків перевищуватимуть очікування. Також зазначено, що ПАТ «СК «УСГ» схильна до ринкового ризику у зв'язку зі здійсненням страхової та інвестиційної діяльності

ПАТ «СК «УСГ» керує страховим ризиком за допомогою таких методів, як використання встановлених статистичних методів, перестраховання концентрації ризику, встановлення лімітів з андеррайтингу, встановлення процедур схвалення угод, розроблення правил встановлення страхових тарифів та здійснення моніторингу складних питань, які виникають.

В ПАТ «СК «УСГ» функціонує служба безпеки, мета діяльності якої - забезпечення економічної безпеки компанії, запобігання витоку комерційної та конфіденційної інформації, виявлення та своєчасне запобігання можливим посяганням на законні права та інтереси ПАТ «СК «УСГ», допомога керівникам компанії у прийнятті деяких рішень.

Таким чином, у режимі сталого функціонування ПАТ «СК «УСГ» при вирішенні завдань забезпечення своєї економічної безпеки акцентує головну увагу на підтримці нормального ритму діяльності, на запобіганні будь-якому виду збитків, на недопущенні несанкціонованого доступу до службової інформації та руйнації комп'ютерних баз даних, на протидії недобросовісній конкуренції та кримінальним проявам та ін.

В третьому розділі нами були запропоновані шляхи удосконалення управління страховими ризиками ПАТ «СК «УСГ».

Визначено, що основною проблемою діяльності ПАТ «СК «УСГ» є війна в Україні, яка суттєво вплинула на діяльність страхових компаній, призвівши до їх скорочення та відповідно зменшення кількості податкових надходжень до бюджету України.

Основними фактори, які вплинули на діяльність страхових компаній, є: зростання ризиків; збитки від війни; зменшення попиту на страхування; зміна страхових ризиків; регуляторні зміни.

Деякі з проблем управління страховими ризиками страхових компаній України включають: недостатню оцінку ризиків; недостатню диверсифікацію портфеля; недостатнє резервування; низьку рентабельність; недостатню кваліфікацію персоналу; регуляторні обмеження; низьку свідомість клієнтів.

Серед шляхів удосконалення управління страховими ризиками страхових компаній України можна виокремити:

- використання більш складних аналітичних моделей та алгоритмів для оцінки ризиків та прогнозування можливих збитків, що дозволить страховим компаніям краще розуміти та управляти своїми портфелями;
- впровадження нових технологій, таких як штучний інтелект (ШІ), машинне навчання (МН) та блокчейн, що допоможе компаніям автоматизувати та оптимізувати процеси управління ризиками;
- розроблення та впровадження ефективних систем управління ризиками, які допоможуть ідентифікувати, оцінити та керувати ризиками на всіх рівнях організації;
- зміцнення контролю державними органами за діяльністю страхових компаній, щоб забезпечити дотримання вимог з управління ризиками та забезпечення фінансової стійкості;
- надання співробітникам страхової компанії додаткову освіту та навчання з питань управління ризиками, щоб підвищити їхню кваліфікацію та забезпечити ефективне управління ризиками;
- співпрацю з іншими страховими компаніями та експертами з питань управління ризиками, щоб обмінюватися досвідом та найкращими практиками.

Для більш ефективного управління страховими ризиками, нами пропонується розширити штат ПАТ «СК «УСГ», найнявши на роботу ризик-менеджера, який буде не лише управляти ризиками, але й попереджати їх виникнення.

Впровадження посади ризик-менеджера є ефективним заходом по підвищенню результатів діяльності ПАТ «СК «УСГ» і зменшенню собівартості його послуг. Якщо посада ризик-менеджера у ПАТ «СК «УСГ» була б впроваджена три роки тому, то підприємство зекономило б 5 451,2 тис. грн, які могло використати на розширення своєї діяльності чи покращення умов праці працівників.

Основним показником того, що ПАТ «СК «УСГ» успішно управляє страховими ризиками є покращення його фінансових показників, в основному рівня прибутковості, і якщо запропоновані заходи дійсно працюватимуть, то вже за певний період керівництво ПАТ «СК «УСГ» відчує покращення свого фінансового стану, а наша країна отримає доходи у бюджет у вигляді сплачених податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 р. № 16/98-ВР: станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-вр#Text> (дата звернення: 30.11.2023).
2. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 р. № 5403-VI : станом на 27 листоп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 30.11.2023).
3. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР : станом на 6 трав. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text> (дата звернення: 30.11.2023).
4. Jeffrey W. Stempel, The Insurance Policy as Thing, 44 TORT TRIAL & INS. PRAC. L.J. 813, 869 n.1 (2009). Professor Jeffrey W. Stempel, a prominent insurance law scholar, has neatly cataloged the «insurance policy as contract» literature. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1650930 (дата звернення: 30.11.2023).
5. Daniel Schwarcz, A Products Liability Theory for the Judicial Regulation of Insurance Policies, 48 WM. & MARY L. REV. 1389, 1402 (2007). URL: <https://scholarship.law.wm.edu/wmlr/vol48/iss4/5/> (дата звернення: 30.11.2023).
6. Tom Baker, Risk, Insurance, and the Social Construction of Responsibility, in TOM BAKER & JONATHAN SIMON, EMBRACING RISK 33, 35–36 (2002). URL: https://scholarship.law.upenn.edu/faculty_scholarship/2735/ (дата звернення: 30.11.2023).
7. Koch T. G. 2017. The Shifting Shape of Risk: Endogenous Market Failure for Insurance. URL: <https://www.mdpi.com/2227-9091/5/1/9> (дата звернення: 30.11.2023).
8. Болотіна Н.Б. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять. *Право України*. 2000. № 4. С. 35–39.

9. Гарасимів Т. З. Принципи права соціального забезпечення України: дис. канд. юрид. наук. Львів, 2001. 178 с.
10. Синчук С.М. Теорія соціального ризику за правом соціального забезпечення. *Право України*. 2003. № 3. С. 55–59.
11. Трунова Г. Страховий соціальний ризик у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 2. С. 105–107. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/64254/58-Trunova.pdf?sequence=1> (дата звернення: 30.11.2023).
12. Громова А., Яковенко К. Особливості страхування фінансових ризиків в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 5(1). С. 258–288. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5\(1\)_72](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5(1)_72) (дата звернення: 30.11.2023).
13. Баранов А.Л. Ідентифікація страхових ризиків та її значення для управління страховим портфелем. *Фінанси України*. 2011. №8. С. 115-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2011_8_11 (дата звернення: 30.11.2023).
14. Слободянюк О. В. Тенденції розвитку страхування майна в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 41. С. 170-175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_41_33 (дата звернення: 30.11.2023).
15. Наливайко Д. В. Страхування майна в умовах економічних перетворень. *Економіка та держава*. 2018. № 10. С. 106-109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2018_10_23 (дата звернення: 30.11.2023).
16. Кирильєва Л. О. Організаційні аспекти обліку розрахунків із загальнообов'язкового державного соціального страхування працівників. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2018. Вип. 2. С. 21-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2018_2_4 (дата звернення: 30.11.2023).
17. Мартинюк І. О. Соціальна напруженість в оптиці соціології: концептуалізація проблеми. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2017. Вип. 74. С. 60-67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stapttp_2017_74_8 (дата звернення: 30.11.2023).
18. Свідерська А. Поняття та класифікація ризиків у зовнішньоекономічній

діяльності підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2014. № 3. С. 113-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gev_2014_3_18 (дата звернення: 30.11.2023).

19. Братюк В. П. Сучасні реалії в Україні та страховий ринок. Збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції. *Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклик*. Мукачєво: МДУ, 2022. С. 19–21.

20. Черчик Л. М., Івашкевич І. М., Бегун С. І. Система ризик-менеджменту підприємства: сутність та складові. *Економічний форум*. 2017. № 1. С. 178-184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2017_1_28 (дата звернення: 30.11.2023).

21. Власюк С. А. Страховий менеджмент в умовах глобалізаційних процесів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2021. № 7. С. 207-212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_7_28 (дата звернення: 30.11.2023).

22. Мних М. В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика: монографія – К.: Знання України, 2006. 284 с.

23. Пильнова В. П. Фінансова безпека суб'єктів підприємництва: вплив ризиків на фінансову стійкість. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_1_45 (дата звернення: 30.11.2023).

24. Ваніна Д. Методи управління ризиками в страхових організаціях. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2015. № 3. С. 16-28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2015_3_4 (дата звернення: 30.11.2023).

25. Шевчук О.О., Гулик М.І. Методи оцінювання ризиків у страховій діяльності. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. № 26. С. 291–299. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodi-otsinyuvannya-rizikiv-u-strahoviy-diyalnosti> (дата звернення: 30.11.2023).

26. Владика Ю., Шубіна І. Управління страховими ризиками страховика (за матеріалами страхової компанії «УСГ»). *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2830/2752> (дата звернення: 30.11.2023).

27. Крилова О.В., Антипенко Н.В., Владика Ю.П., Волчанська І.В. Банківська система: навч. посіб. Дніпро: Пороги, 2020. 324 с.

28. УСГ: веб-сайт компанії. URL: <https://www.usg.ua/about/company-presentation/> (дата звернення 30.11.2023).
29. Коментар Національного банку щодо рівня інфляції у листопаді 2022 року. *Національний банк України*: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-rivnya-inflyatsiyi-u-listopadi-2022-roku> (дата звернення 30.11.2023).
30. Владика Ю.П., Шубіна І.О. Аналіз управління страховими ризиками страхової компанії «УСГ» в умовах воєнного стану. *Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 16 листопада 2023 р. К.: НАУ, 2023. С. 548-550.
31. Огляд страхового ринку України за I півріччя 2022 року. URL: <https://forinsurer.com/files/file00728.pdf> (дата звернення 07.12.2023).
32. Шубіна І.О. Управління страховими ризиками страховика. *Current challenges of science and education*: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Берлін, 18-20 вересня 2023 р. Берлін, 2023. С. 276-281. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/CURRENT-CHALLENGES-OF-SCIENCE-AND-EDUCATION-18-20.09.23.pdf> (дата звернення 07.12.2023).
33. Лука П.В. Модернізація ринку страхування України в умовах пандемії COVID-19. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/271> (дата звернення 07.12.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Склад та структура активів ПАТ «СК «УСГ» за період 2020-2022 рр.

Активи	На кінець 2020 р.		На кінець 2021 р.		На кінець 2022 р.		Відхилення (+;-)	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	в.п.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Необоротні активи	728 295	15,31	1 182 544	40,16	1 004 153	29,21	+275 858	+13,9
Нематеріальні активи	6 593	0,14	4 726	0,16	3 061	0,09	-3 532	-0,05
Основні засоби (залишкова вартість)	27 263	0,57	20 265	0,69	20 774	0,60	-6 489	+0,03
Інші фінансові інвестиції	53 901	1,13	350 833	11,92	76 265	2,22	+22 364	+1,09
II. Оборотні активи	4 027 042	84,67	1 755 472	59,62	2 427 300	70,61	-1 599 742	-14,06
Запаси:	421	0,01	343	0,01	355	0,01	-66	0
виробничі запаси	421	0,01	343	0,01	355	0,01	-66	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	12 924	0,27	17 559	0,60	29 327	0,85	+19 403	0,58
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	0	0	3 244	0,11	4 120	0,12	+876	+0,01
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	6 780	0,14	19 432	0,66	28 700	0,83	+21 920	+0,69
Інша поточна дебіторська заборгованість	33 281	0,69	50 901	1,73	59 249	1,72	+25 968	+1,03
Поточні фінансові інвестиції	357 146	7,51	296 167	10,06	340 069	9,89	-17 077	+2,98
Грошові кошти та їх еквіваленти	526 758	11,08	273 000	9,27	1 465 419	42,63	+938 661	+31,55
Частка перестраховика у страхових резервах	3 089 651	64,97	1 094 812	37,18	499 999	14,54	-2 589 652	-50,43

Закінчення додатку А

1	2	3	4	5	6	7	8	9
III. Необоротні активи. утримувані для продажу, та групи вибуття	554	0,01	6 312	0,21	6 312	0,18	+5 758	0,17
Баланс	4 755 891	100	2 944 328	100	3 437 765	100	-1 318 126	0
III. Необоротні активи. утримувані для продажу, та групи вибуття	554	0,01	6 312	0,21	6 312	0,18	+5 758	0,17

Джерело: Складено автором за даними додатків В,Д

Склад та структура пасивів ПАТ «СК «УСГ» за період 2020-2022 рр.

Пасиви	На кінець 2020 р.		На кінець 2021 р.		На кінець 2022 р.		Відхилення (+;-)	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	в.п.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Власний капітал	611 199	12,85	576 810	19,59	643 797	18,73	+32 598	+5,88
Зареєстрований (пайовий) капітал	278 659	5,86	278 659	9,46	278 659	8,11	0	+2,25
Додатковий капітал:	81 941	1,72	81 941	2,78	81 941	2,38	0	+0,66
емісійний дохід	16 241	0,34	16 241	0,55	16 241	0,47	0	+0,13
Резервний капітал	92 959	1,96	103 345	3,51	106 526	3,10	+13 567	+1,14
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	127 249	2,68	88 694	3,01	176 671	5,14	+49 422	+2,46
Інші резерви	26 863	0,57	24 171	0,82	0	0	-26 863	-0,57
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	3 968 568	83,45	2 144 330	72,83	2 140 410	62,26	-1 828 158	-21,19
Страхові резерви	3 968 568	83,45	2 144 330	72,83	2 140 410	62,26	-1 828 158	-21,19
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	176 124	3,70	223 188	7,58	653 558	19,01	+477 434	+15,31
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	564	0,01	964	0,03	2 867	0,08	+2 303	+0,07
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	18 938	0,39	19 380	0,66	6 891	0,20	-12 047	-0,19
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	136	0,00	160	0,01	98	0,00	-38	0,00
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	17 731	0,37	21 208	0,72	29 116	0,85	+11 385	0,48

Закінчення додатку Б

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Поточні забезпечення	6 946	0,15	7 204	0,24	8 614	0,25	+1 668	+0,1
Інші поточні зобов'язання	131 809	2,77	174 272	5,92	605 972	17,63	+474 163	+14,86
Баланс	4 755 891	100	2 944 328	100	3 437 765	100	-1 318 126	0

Джерело: Складено автором за даними додатків В,Д

Баланс ПАТ «СК «УСГ» за 2022 р.

Баланс (віт про фінансовий стан)			
на 31 грудня 2022 р.			
Форма №1 Кош за ДКУД 1801001			
А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4 726	3 061
первісна вартість	1001	15 620	15 701
накопичена амортизація	1002	8 894	10 640
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	20 265	20 774
первісна вартість	1011	60 800	65 261
знос	1012	40 535	44 487
Інвестиційна нерухомість	1013	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомісті	1016	-	-
знос (позитивної) нерухомісті	1019	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі бізнес підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	350 833	76 263
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	2 794
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквизиційні витрати	1060	169 111	309 014
Залишок коштів у адміністративних спеціальних резервах фондів	1065	641 609	592 337
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 182 544	1 004 153
II. Оборотні активи			
Завантаження	1100	343	355
виробничі завантаження	1101	343	355
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	-	-
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дивиденди, переpracування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	17 559	29 327
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3 244	4 120
з бюджетом	1135	4	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахуваннями доводів	1140	19 432	28 700
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	50 901	59 249
Поточні фінансові інвестиції	1160	206 167	340 069
Гроші та їх еквіваленти	1165	273 010	1 465 481
готівка	1166	10	62
ресурси в банках	1167	273 000	1 465 419
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина переплат за утриманих резервах	1180	1 094 812	499 999
у тому числі а:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах нарахування виплат	1182	1 042 717	484 496
резервах незароблених грошей	1183	52 095	15 503

Закінчення додатку В

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	1 755 472	2 427 300
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	6 312	6 312
Баланс	1300	2 944 328	3 437 765

Пасив	Код радян	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зарезервованій (пайовий) капітал	1400	278 659	278 659
Внески до незарезервованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	81 941	81 941
своєї діяльності	1411	16 241	16 241
інвестиційні курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	103 345	106 526
Інформаційний прибуток (інформаційні збитки)	1420	88 694	176 671
Резервований капітал	1425	(-)	(-)
Незалежний капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	24 171	-
Усього за розділом I	1495	576 810	643 797
II. Договірні зобов'язання і забезпечення			
Відтерчені податкові зобов'язання	1500	-	-
Податкові зобов'язання	1505	-	-
Договірні кредити банків	1510	-	-
Інші договірні зобов'язання	1515	-	-
Договірні забезпечення	1520	-	-
договірні забезпечення внутрішнього переказу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	2 144 330	2 140 410
у тому числі:	1531	-	-
резерв договірних зобов'язань			
резерв збитків або резерв покриття вилучення	1532	1 481 857	1 132 917
резерв незароблених премій	1533	662 473	987 493
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Прокладний фонд	1540	-	-
Резерв на виплату дивіденду	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	2 144 330	2 140 410
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Високий надані	1605	-	-
Поточні кредиторські зобов'язання за:			
договірними зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	964	2 867
розрахунки з бюджетом	1620	19 380	6 891
у тому числі з податку на прибуток	1621	19 380	6 891
розрахунки зі страхування	1625	-	-
розрахунки з оплати праці	1630	160	98
Поточні кредиторські зобов'язання за одержаними коштами	1635	21 258	29 116
Поточні кредиторські зобов'язання за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточні кредиторські зобов'язання із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточні кредиторські зобов'язання за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	7 204	8 614
Доводи майбутніх періодів	1665	-	-
Відтерчені козійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	174 272	605 972
Усього за розділом III	1695	223 188	653 558
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість акцій незарезервованого акціонерного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	2 944 328	3 437 765

Керівник

НЕЛЬГА ПАВЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Головний бухгалтер

ФЕДОТОВА ОЛЕНА СТАНСЛАВІВНА



Баланс ПАТ «СК «УСГ» за 2021 р.

Додаток 1
до Наказу Міністерства економіки (стандарти)
бухгалтерського обліку 1 "Застосовані до фінансової звітності"

Назва підприємства: **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУПА"** Дата (рік, місяць, число): 2021 | 12 | 31

Територія: **Київ** за ЄДРПОУ: 30895524

Організаційно-правові форми господарювання: **Акціонерне товариство** за КАТОДІТ: 1

Вид економічної діяльності: **Інші види страхування, крім страхування життя** за КОДІДІ: 230

Середня кількість працівників: **7 685** за КНПД: 63.12

Адреса, телефон: **вулиця ФІЛІПСОВА (ВАЛДА), буд. 32 ПЛТ А, м. КИЇВ, 01038** за ЄДІРНОУ: 5039983

Однією окремої тис. грн. без десятичного знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого надаються в гривнях з копійками)

Складено (зроблено) повною "ч" у відповідній валюті:

за національними показниками (стандартами) бухгалтерського обліку:

за міжнародними стандартами фінансової звітності: V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.

Форма №1 Кош до ДКУД 1003001

А К Т И В	Код додат.	На початок звітного періоду	
		На кінець звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Немобільні активи			
Нематеріальні активи	1000	6 593	4 726
нерівня вартість	1001	13 607	13 620
накопичена амортизація	1002	7 014	8 894
Незмовлені капітальні інвестиції	1005	-	-
Одержані запобіг	1010	27 263	20 285
нерівня вартість	1011	74 186	60 800
знос	1012	46 923	40 535
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
нерівня вартість інвестиційної нерухомість	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомість	1017	-	-
Догостроєві біологічні активи	1020	-	-
нерівня вартість догостроєвих біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація догостроєвих біологічних активів	1022	-	-
Догостроєві фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі			
інших підприємств	1030	-	11 220
інші фінансові інвестиції	1035	53 901	339 613
Догостроєві дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відгостроєві надані активи	1045	16 967	19 831
Гудвіл	1050	-	-
Відгостроєві запасні активи	1060	121 201	165 111
Запасні кошти у нецитуваних страхових резервах фондів	1065	583 270	641 609
Інші мобільні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	728 395	1 202 375
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	421	363
вироблені запаси	1101	421	363
незавершені виробництва	1102	-	-
товари в процесі	1103	-	-
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Поточні перестраховування	1115	-	-
Висхідні зобов'язання	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товарами, роботами, послугами	1125	12 924	17 539
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за відшкодуванням	1130	-	3 244
з бюджетом	1135	24	4
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з акціонерних товариств	1140	6 780	19 433
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточна дебіторська заборгованість	1155	33 281	31 670
Поточні фінансові інвестиції	1160	357 146	296 167
Гроші та їх еквіваленти	1165	526 805	273 018
готівка	1166	47	10
рахунки в банках	1167	526 758	273 008
Видані майбутніх періодів	1170	-	-
Частина перестрахованих у страхових резервах	1180	3 089 651	1 094 817
у тому числі в:			
резервах догостроєвих зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	3 089 651	1 094 817

Закінчення додатку Д

резерви на виробничі процеси	1183	48 093	52 095
інші страхові резерви	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	4 017 042	1 938 641
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	854	6 312
Всього	1200	4 955 891	2 944 328

Позив	Код розділу	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (займовий) капітал	1400	278 650	278 650
Резерви до зареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у довіреність	1405	3 528	-
Додатковий капітал	1410	81 941	81 941
смаксовий дохід	1411	10 241	10 241
завантажені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	92 599	103 345
Виробничий прибуток (випадковий збиток)	1420	127 240	88 604
Резервний капітал	1425	-	-
Висучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	25 863	24 171
Усього за розділом I	1495	611 199	576 810
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Позички зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Шкоди фінансування	1525	-	-
Балансові зобов'язання	1526	-	-
Страхові резерви	1530	3 968 568	2 144 320
у тому числі:	1531	-	-
резерв збитків або резерв повномовних витрат	1532	3 431 234	1 481 237
резерв виробничих процесів	1533	537 334	662 473
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Проговіри фінанс	1540	-	-
Резерв на витрати дивіденду	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	3 968 568	2 144 320
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
оплата, робота, послуги	1615	964	964
розрахунками з банками	1620	18 938	19 280
у тому числі з відсотку на прибутки	1621	18 938	19 280
розрахунками зі страховиками	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	126	160
Поточна кредиторська зобов'язаність за операційними активами	1635	17 731	21 208
Поточна кредиторська зобов'язаність за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність із валютними розрахунками	1645	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність зі страхового діяльності	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	6 946	7 204
Додаток майбутніх збитків	1670	-	-
Відстрочені платежі додані від зареєстрованих	1680	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	131 809	174 272
Усього за розділом III	1695	176 124	223 888
IV. Зобов'язання, які виникли з необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття			
1700	-	-	-
V. Чиста вартість активів наданого фінансового фонду	1800	-	-
Всього	1900	4 955 891	2 944 328

Керівник НЕЛЬГА ВАРГО ОЛЕКСАНДРОВІЧ
 Головний бухгалтер ФЕДотова Олена Станіславівна

1 Кошикляр адміністративних територіальних органів та заповідь територіальних громад.
 2 Виконавчий в гурду, виконавчий адміністративний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Звіт

про фінансові результати (сукупний дохід) ПАТ «СК «УСГ» за 2022 р.

за Рік 2022 р.			
Форма № 2 Код за ДСУД 1801003			
І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	1 919 204	1 494 200
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	3 167 510	2 347 065
<i>премії, передані у перестрахування</i>	2012	886 694	731 428
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	325 019	125 439
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	(36 593)	4 002
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(146 148)	(94 377)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	-596 813	-653 961
Валовий:			
прибуток	2090	1 176 243	745 862
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	(229 283)	(49 163)
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	370 166	1 949 677
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	(599 449)	(1 998 840)
Інші операційні доходи	2120	199 349	154 678
<i>у тому числі:</i>	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(105 466)	(105 722)
Витрати на збут	2150	(1 132 453)	(682 535)
Інші операційні витрати	2180	(15 441)	(16 188)
<i>у тому числі:</i>	2181	-	-
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	46 932
збиток	2195	(107 051)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	274 317	82 706
Інші доходи	2240	13 049	4 301
<i>у тому числі:</i>	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(1 585)
Інші витрати	2270	(-)	(40 265)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	-	-

Закінчення додатку Е

Періодичний довід			
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	180 315	92 089
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(95 304)	(70 884)
Прибуток (збиток) від призовної діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	85 011	21 205
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Навигічені курсові різниці	2410	-	-
Частина зведеного сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	85 011	21 205

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 539	5 498
Витрати на оплату праці	2505	243 242	190 206
Відрахування на соціальні заходи	2510	45 858	35 296
Амортизація	2515	6 095	10 460
Інші операційні витрати	2520	1 696 587	1 311 223
Разом	2550	1 996 321	1 552 783

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер



НІЛЬГА ПАВЛО ОВІКАСАЩОВІЧ

ФЕДОТОВА ОЛЕНА СТАНІСЛАВІВНА

Звіт

про фінансові результати (сукупний дохід) ПАТ «СК «УСГ» за 2021 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код ринка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	1 494 200	1 348 783
премії підписані, валова сума	2011	2 347 065	1 913 206
премії, передані у перестраховування	2012	731 428	524 811
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	125 439	63 064
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	4 002	23 452
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(94 377)	(80 134)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-653 961	-601 319
Валовий:			
прибуток	2090	745 862	667 330
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(49 163)	42 333
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	1 949 677	(2 684 366)
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	(1 998 840)	2 726 699
Інші операційні доходи	2120	154 678	3 108
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, звільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(105 722)	(84 056)
Витрати на збут	2150	(682 535)	(574 402)
Інші операційні витрати	2180	(16 188)	(5 281)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	46 932	49 032
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	82 706	165 169
Інші доходи	2240	4 301	25 087
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(-)	(7 282)
Втрати від участі в капіталі	2255	(1 585)	(-)
Інші витрати	2270	(40 265)	(70 783)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Закінчення додатку Ж

І продовження додатку			
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	92 089	161 223
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(70 884)	(95 819)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	21 205	65 404
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	21 205	65 404

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	5 598	5 197
Витрати на оплату праці	2505	190 206	161 019
Відрахування на соціальні заходи	2510	35 296	29 977
Амортизація	2515	10 460	9 717
Інші операційні витрати	2520	1 311 223	1 139 282
Разом	2550	1 552 783	1 345 192

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник _____ ПЕЛЬГА ПАВЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Головний бухгалтер _____ ФЕДотова ОЛЕНА СТАНІСЛАВІВНА